

Kostnad per brukare

VÅRD OCH OMSORG OM ÄLDRE OCH PERSONER MED
FUNKTIONSNEDSÄTTNING - 2014

Sveriges
Kommuner
och Landsting

Kostnad per brukare

VÅRD OCH OMSORG OM ÄLDRE OCH PERSONER MED
FUNKTIONSNEDSÄTTNING - 2014

Upplysningar om innehållet:

Camilla Eriksson, camilla.eriksson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2014

ISBN: 978-91-7585-144-0

Omslagsfoto: Maskot

Foto: Erik Leonsson och Christoffer Relander/Maskot

Produktion: Kombinera

Tryck: LTAB, september 2014

Förord

Kostnad per brukare (KPB) är ett instrument för kommunens uppföljning, ledning och styrning inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning. I den här rapporten redovisas några av de nyckeltal som används inom KPB. I databasen Kolada och i varje kommuns eget material från KPB finns fler uppgifter. Tillsammans med nyckeltalen presenteras tips för vidare analys för att man ska förstå varför ett nyckeltal ligger högt eller lågt.

Syftet med denna rapport är att underlätta spridning och tolkning av olika nyckeltal. Rapporten syftar även till att ge nya infallsvinklar för att stimulera en bredare användning av data från KPB. Se särskilt kapitel 4 där olika stöd för analys presenteras. Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, har under de senaste åren utvecklat ett stöd för att hjälpa till att sortera i den stora mängd nyckeltal som finns inom äldreomsorgen, en boxanalys (se kapitel 4). Vid årsskiftet publicerar SKL en boxanalys för funktionsnedsättning. Håll utkik på www.skl.se/kpb där materialet kommer att tillgängliggöras.

KPB redovisar olika kostnadsått. För att få en helhetsbild av verksamheten bör kostnadsåttarna kombineras med indikatorer på kvalitet. Först när kostnader och kvalitet analyseras tillsammans kan man få svar på frågor av typen "Vad får vi ut av de resurser som stoppas in i verksamheten?" och "Får brukaren det stöd som han eller hon behöver?". I kapitel 4 redovisas ett par verktyg som SKL har arbetat fram tillsammans med några kommuner för att stötta alla kommuners effektivitetsarbete.

Rapporten har utarbetats av Camilla Eriksson (SKL), Peter Nilsson (SKL), Yvonne Thorell (SKL och Leksands kommun) och Jan Mohammad (SKL). Ensolution AB och Prodacapo AB har bidragit med underlag till rapporten.

Slutligen vill jag rikta ett tack till alla er som under det gångna året deltagit vid de seminarier, konferenser och utbildningstillfällen som SKL har anordnat. Genom att delta och bidra med era erfarenheter medverkar ni till att KPB och de analyser som görs med hjälp av KPB fortsätter att utvecklas.

Stockholm i september 2014

Peter Fitger
Ordförande i styrgruppen för KPB

Innehåll

5	Kapitel 1. KPB - bakgrund
7	Kapitel 2. Översikt
10	Kapitel 3. Jämförelse mellan kommuner
13	Ordinärt boende
18	Särskilt boende
21	Insatser till personer med funktionsnedsättning
28	Stora skillnader mellan kommuner, här är några förklaringar
29	Sammanfattande tabell
34	Kapitel 4. Analys av KPB-data
36	Kapitel 5. Egna jämförelser med hjälp av Kolada
38	Bilaga

KPB – bakgrund

Kostnad per brukare (KPB) är en metod att kostnadsberäkna olika insatser inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning. Kostnaderna kopplas till avidentifierade individuppgifter vilket ger ett bra underlag för kommunens uppföljning av vård och omsorg ur olika perspektiv. KPB är en efterkalkyl och bygger på helårsuppgifter där samtliga kostnader för verksamheten ingår. Att arbeta med KPB är frivilligt för kommunerna, och i dagsläget är det cirka 90 kommuner som tar fram nyckeltal enligt denna metod.

Sveriges Kommuner och Landsting har sedan 2006 årligen givit ut en jämförelserapport för KPB. I rapporten redovisas jämförelser på nationell nivå för ett urval av nyckeltal från KPB med utfallsår 2013. Syftet är att underlätta spridning och tolkning av olika nyckeltal. Rapporten syftar även till att ge nya infallsvinklar för att stimulera en bredare användning av data från KPB. Sedan 2011 är det möjligt för de deltagande kommunerna att lägga in nyckeltalen i Kolada (se kapitel 5) och göra egna jämförelser, så numera ska rapporten i första hand ses som ett komplement till dessa.

Nyckeltal

Här redovisas ett antal nyckeltal från KPB som belyser kostnader inom verksamheterna äldre och funktionsnedsättning tillsammans med några kommentarer. Kostnader är dock bara en parameter. För att

se vilket resultat som verksamheten ger bör kostnaderna kopplas till olika mått på kvalitet. I kapitel 4 ges exempel på en enkel metod för detta.

Analysstöd

Intresset för analyser av nyckeltal och jämförelser med andra kommuner är stort. Samtidigt är det ett dilemma att mängden tillgänglig statistik är svår att överblicka. Därför har SKL utvecklat ett stöd för analys som hjälper till att ge en översikt över och sortera den stora mängden data inom verksamhetsområdet äldre. Under 2014 har flera utbildnings-tillfällen i analysstödet anordnats av SKL. För mer information se kapitel 4 och www.skl.se/kpb.

Kort om KPB

KPB gör det möjligt att utifrån ett uppföljnings- och styrningsperspektiv analysera den egna kommunens verksamhet och samtidigt få en nyckeltalsjämförelse med andra kommuner eftersom KPB bygger på en gemensam metod.

Uppgifterna finns på enhetsnivå vilket möjliggör jämförelser mellan olika enheter i en kommun. Det är också möjligt att koppla ihop dessa uppgifter med annan typ av data, t.ex. kvalitetsdata som resultat från brukarundersökningar. En helhetsanalys av kostnader och kvalitet ger kommunen möjlighet att

se både vad den enskilda verksamheten kostar och vad brukarna anser om den. På det sättet får kommunen ett bra underlag för uppföljning. För mer inspiration se kapitel 4. Läs mer om hur KPB beräknas i metodbeskrivningen som finns att hämta på www.skl.se/kpb.

SKL:s roll

Sveriges Kommuner och Landstings roll inom KPB är att underhålla och vidareutveckla metoden inom verksamheterna äldre och funktionsnedsättning. Ett viktigt stöd i detta arbete är en referensgrupp med representanter från ett tiotal kommuner som har infört och arbetar med KPB.

SKL arbetar för att förbättra och stödja kommunernas möjligheter till jämförelser och bidra till en fördjupad analys, bland annat genom att presentera data och skapa arenor för möten. SKL erbjuder:

- › En gemensam metod för att beräkna kostnader – KPB
- › Tillgång till jämförelser i Kolada
- › Årlig rapport
- › Konferens och seminarier

SKL erbjuder också stöd i analys av kostnader och kvalitet i form av:

- › Utbildning
- › Nätverksträffar
- › Handböcker

Rapportens disposition

Rapporten inleds med en översikt som beskriver hur många kommuner som arbetar med KPB liksom omfånget av dessa kommuners verksamheter, inklusive ett exempel på könsuppdelad statistik.

I kapitel 3 redovisas jämförelser tillsammans med tips för vidare analys. Några analysverktyg presenteras i kapitel 4. Det avslutande kapitlet innehåller skärmdumpar som visar hur Kolada kan användas vid en jämförelse av KPB-data mellan olika kommuner.

Nyckeltalen publiceras också i databasen Kolada, www.kolada.se.

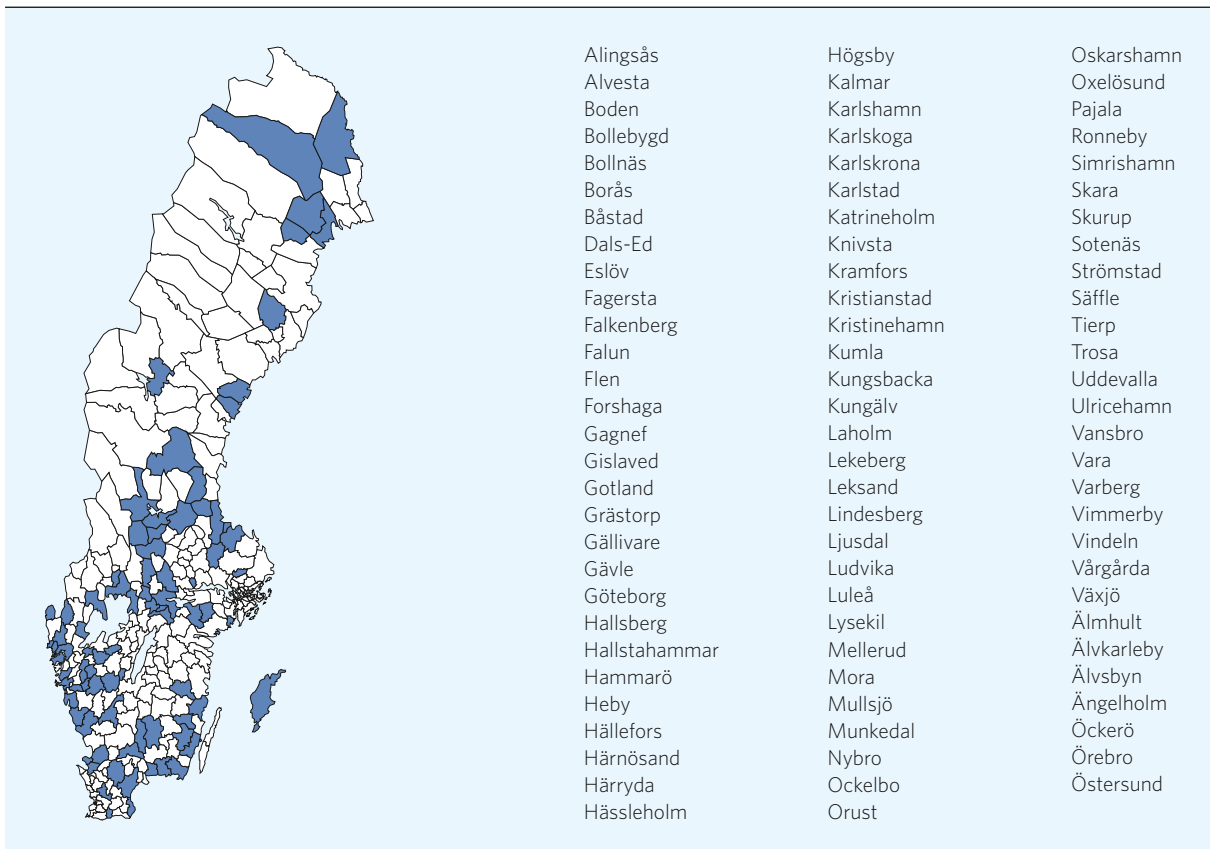

Översikt

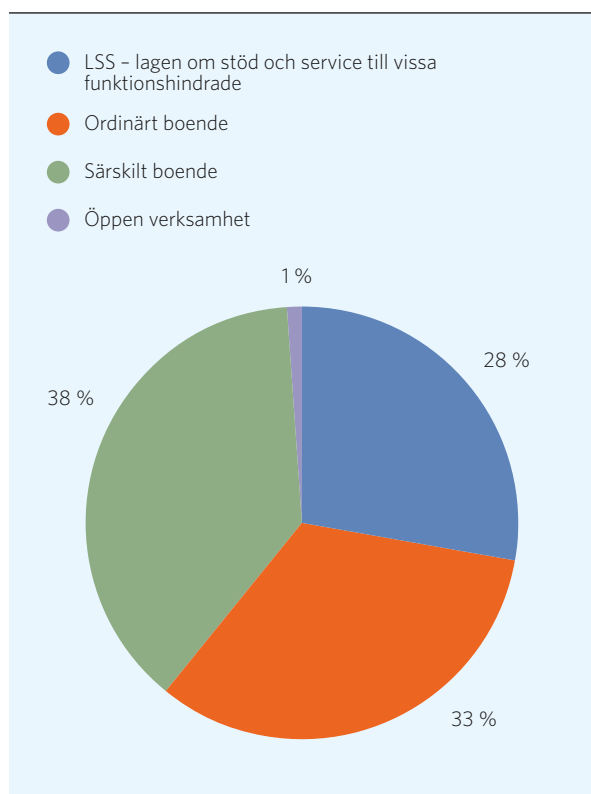
KPB är ett frivilligt samarbete mellan i dagsläget cirka 90 kommuner. I denna rapport redovisas jämförelser för de 65 kommuner och 10 stadsdelar i Gö-

teborg som har levererat data för 2013 per den 20 juni 2014. Kommunerna är både större och mindre, och de är spridda över hela landet.

FIGUR 1. Kommuner som är med i KPB inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning

FIGUR 2. Fördelning av kostnader mellan olika verksamhetsområden

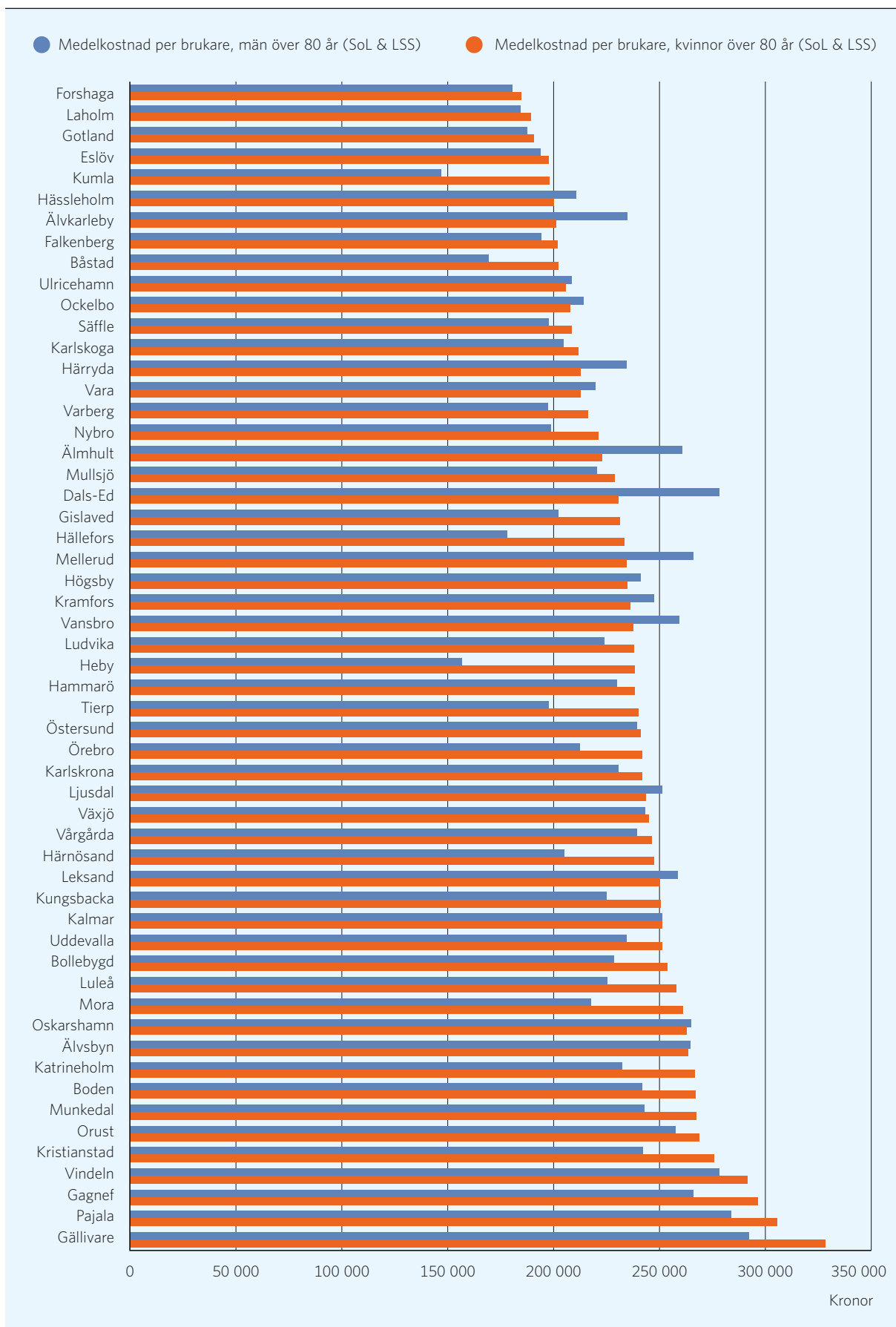
Tillsammans har kommunerna i rapporten drygt två miljoner invånare, vilket motsvarar cirka 25 procent av Sveriges befolkning. Mediankommunen i Sverige har en befolkning på 15 282 personer. I rapporten är 24 kommuner mindre än mediankommunen och 41 är större. Sammantaget i de aktuella kommunerna fördelades kostnaderna år 2013 mellan verksamheterna enligt figur 2.

Med KPB som grund kan analyser göras för kvinnor respektive män. Ett syfte kan vara att synliggöra eventuella skillnader i hur resurserna fördelas.

Figur 3 illustrerar skillnader i medelkostnad mellan kommunerna för insatser till personer över 80 år. Det är nästan enbart insatser enligt socialtjänstlagen (SoL). I många kommuner är kvinnors medelkostnad högre än männens, men i några kommuner gäller det omvända. Medelkostnaden varierar mycket mellan kommunerna och skillnaden i medelkostnad mellan könen är också olika stor.

FIGUR 3. Medelkostnad per brukare över 80 år

Jämförelse mellan kommuner

I detta kapitel jämförs kostnader mellan kommuner genom ett antal nyckeltal. För att visa hur strukturen kan skilja sig åt mellan kommuner görs inledningsvis en jämförelse av fördelningen av kostnader mellan olika verksamhetsområden, och i ett annat diagram redovisas antalet dygn i särskilt boende och antalet timmar hemtjänst per invånare.

Därefter följer en jämförelse av produktivitet och ytterfall. *Produktivitet* definieras som den produktionsvolym som åstadkoms med de resurser som används, mätt i kostnader, till exempel hur mycket det kostar att producera en timme hemtjänst. Med *ytterfall* avses brukare vars insatser under ett år kostnadsmissigt överstiger ett visst belopp. Genom att analysera ytterfall kan kommunen se om den har rätt balans mellan sina verksamheter. En hög andel ytterfall inom ordinärt boende kan t.ex. vara en indikation på att kommunen behöver bygga fler platser inom särskilt boende. Ytterfallsanalyser syftar därmed till att undersöka om kommunen har satsat på rätt verksamhet.

För att underlätta jämförelserna har olika prestationsnivåer valts. Nivåerna skiljs åt med hjälp av färger. Metoden bygger helt och hållet på en relativ skala.

Ljusblå färg innebär att kommunens värde på indikatorn hör till de 25 procent som har lägst kostnader i förhållande till de andra kommunerna i jämförelsen. Mörkare blå markerar de 25 procent av kommunerna som har de högsta värdena medan mellanblå är den grupp om 50 procent av kommu-

nerna som ligger däremellan. Jämförelserna är relativa och ett ljusblått resultat behöver inte vara bra.

En fördel med den färgsatta jämförelsemodellen är att det är lätt att få en överblick över resultaten. De relativa jämförelserna är också användbara så länge det inte finns några exakta och överenskomna målvärden för de enskilda indikatorerna. Det är varje kommuns ansvar att definiera vad den anser vara sin relevanta nivå.

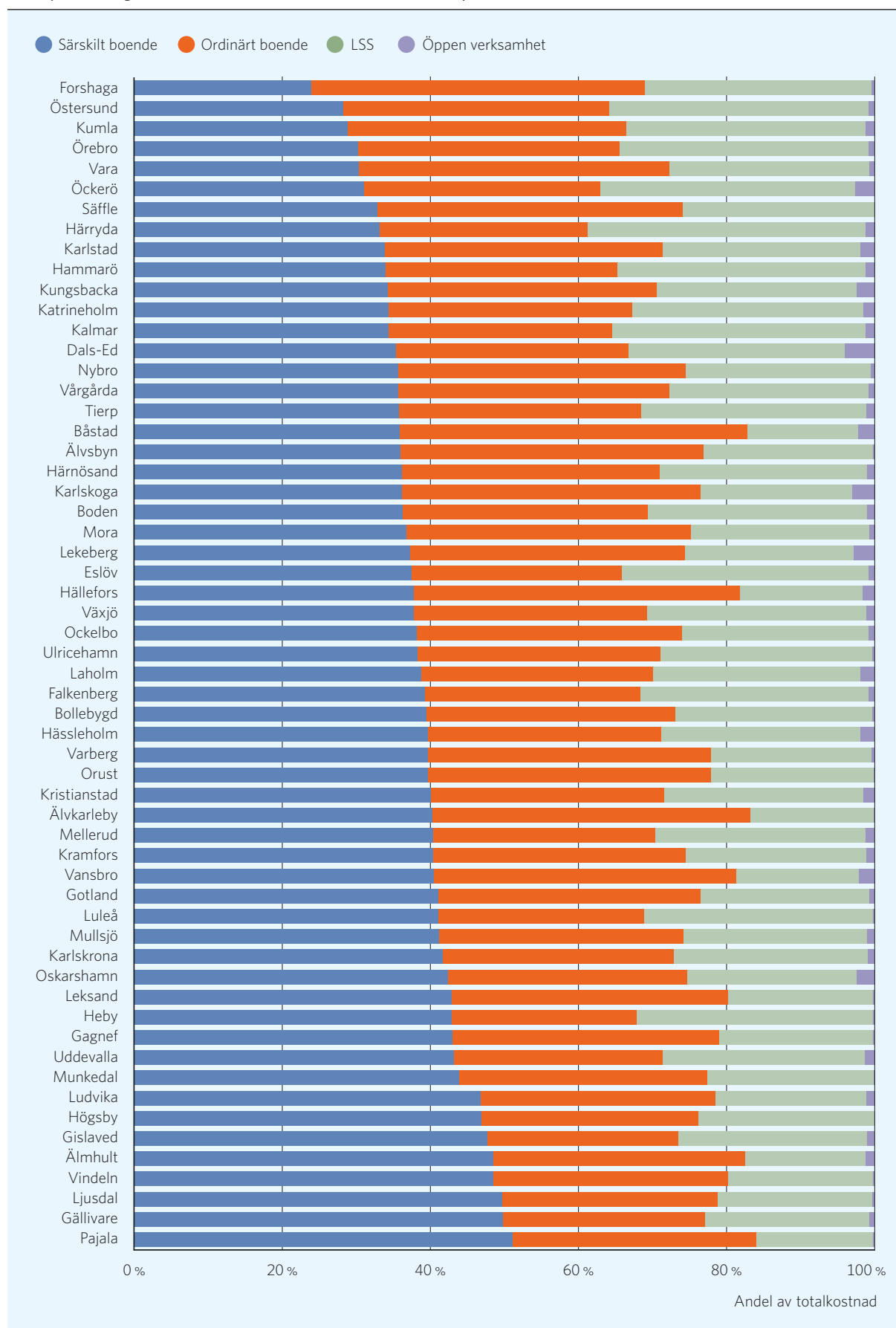
Inom KPB erbjuds kommunerna att lägga in cirka 35 olika nyckeltal i databasen Kolada för att få tillgång till nationella jämförelser. I den här rapporten redovisas de cirka 20 nyckeltal som oftast används i analyser och jämförelser inom omsorgen om äldre och personer med funktionsnedsättning.

Skillnader i fördelning av kostnader mellan olika verksamhetsområden

Figur 4 visar den procentuella fördelningen av de totala kostnaderna mellan särskilt boende enligt socialtjänstlagen (SoL), insatser inom ordinärt boende enligt SoL, insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och öppen verksamhet. Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) är inkluderad. Uppgifterna gäller både egen och privat regi och samtliga brukare.

I figuren åskådliggörs hur balansen ser ut mellan de olika verksamheterna. I det egna jämförelsearbetet bör varje kommun observera fördelningen.

FIGUR 4. Fördelning av kostnader mellan olika verksamhetsområden i procent

Figur 4 visar att det är stora skillnader i hur kommunernas kostnader är fördelade mellan olika verksamhetsområden. I en kommun står särskilt boende för 51 procent, medan samma verksamhet i en annan kommun motsvarar 24 procent.

En förklaring till de stora skillnaderna mellan kommunerna är deras olika struktur. Kommuner i norra Sverige har ofta långa avstånd, och då kan det vara mer effektivt att lägga en större andel insatser på särskilt boende än på ordinarie boende. Likaså ger en högre andel äldre i befolkningen ett större behov av särskilt boende.

För LSS-verksamheten förklaras skillnaderna i kostnader per invånare i huvudsak av antal brukare med insatser. En fördjupning kring kostnadsskillnader för LSS på kommunnivå finns i "Vad kostar verksamheten i din kommun – kommunernas kostnadsutveckling 2009–2013"¹.

Skillnaderna mellan kommunernas insatser kan dock inte bara förklaras av strukturen utan också av tradition eller av en medveten satsning på en högre andel av någon insats.

Omfattning per invånare

Figur 5 visar omfattningen per invånare 80 år och äldre. Med omfattning avses antalet timmar hemtjänst respektive antalet dygn inom särskilt boende. För att möjliggöra en jämförelse mellan olika kommuner har antalet timmar respektive dygn relaterats till den grupp som har störst behov av omsorg (80 år och äldre). I figuren framgår skillnader mellan kommunerna i deras omfattning av äldreomsorg.

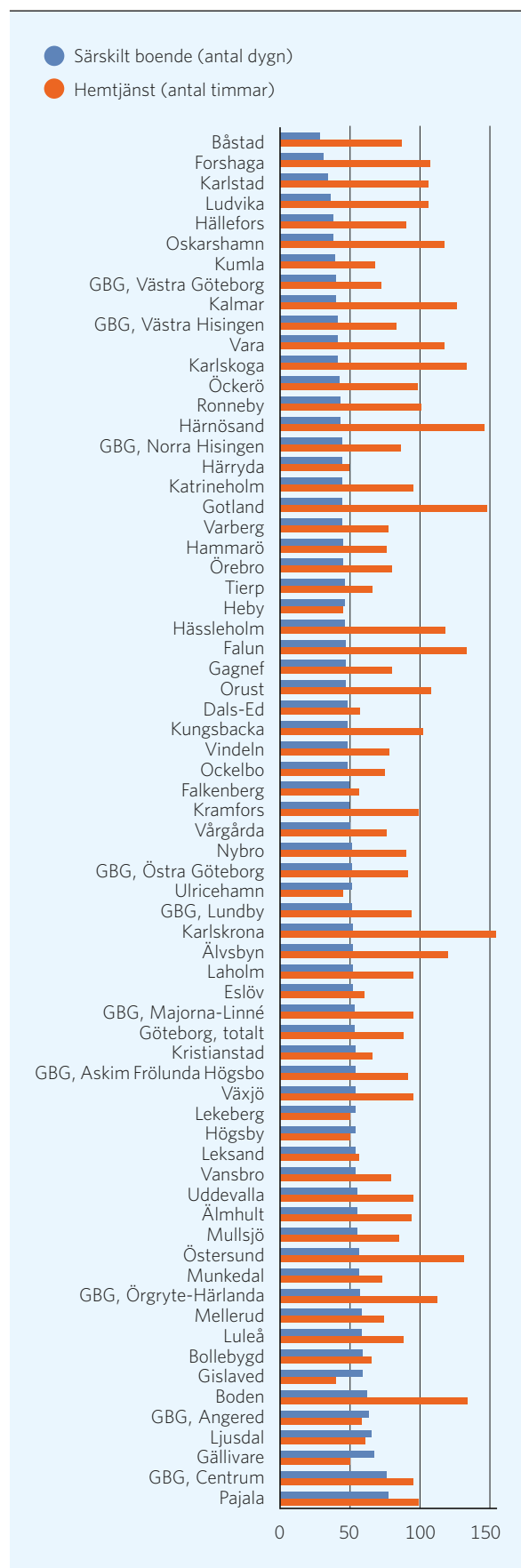
Genom att jämföra antalet dygn i särskilt boende med antalet timmar hemtjänst går det också att se om en kommun har en annan strategi i fördelningen mellan hemtjänst och särskilt boende än andra kommuner. För att förstå dessa skillnader är det viktigt att analysera olikheter i förutsättningar och prioriteringar. Det rör sig bland annat om utbud, satsningar på öppen verksamhet, geografiska förutsättningar och riktlinjer för biståndsbedömning.

Figuren visar att kommunerna skiljer sig mycket åt i fråga om omfattning. Skillnaderna speglar kommunernas val av strategi.

Not 1. SKL 2014.

Not 2. Inom hemtjänsten ingår insatser i boenden utan heldygnsoomsorg (ibland benämnda servicehus) i både egen och privat regi. Inom särskilt boende ingår kostnader för hälso- och sjukvårdspersonal men inte boenden för psykiskt funktionshindrade.

FIGUR 5. Antal dygn i särskilt boende per invånare 80+ och antal timmar hemtjänst per invånare 80+²

Ordinärt boende

Vid analys och jämförelse av verksamheten i ordinärt boende kan man utgå från nyckeltalen kostnad per hemtjänsttimme och ytterfall. Det kan även vara intressant att jämföra den egna kommunens antal beviljade timmar med andra kommuners.

I tabell 1 redovisas kostnad per beviljad timme i egen regi, exklusive delegerad hälso- och sjukvård och boendestöd, för samtliga brukare³. Kostnad per hemtjänsttimme mäter produktiviteten inom hemtjänsten. Spridningen är stor, den sträcker sig mellan 309 och 775 kronor per beviljad timme.

TABELL 1. Kostnad per beviljad hemtjänsttimme, antal beviljade timmar⁴ och ytterfall

- Ljus blå innebär att kommunens värde på nyckeltalet hör till de 25 procent som har lägst kostnader i förhållande till de andra kommunerna i jämförelsen.
  - Mörkare blå markerar de 25 procent av kommunerna som har de högsta värdena.
  - Mellanblå är den grupp om 50 procent av kommunerna som ligger mellan de andra två.
- ** Uppgift saknas.

Kommun	Kr/timme	Beviljade timmar/månad	Ytterfall %
Växjö	309	30	2,6
Gotland	335	45	1,0
Karlskrona	336	23	3,0
Laholm	338	25	1,1
Öckerö	349	35	**
Hammarö	358	17	1,6
Kalmar	361	25	2,8
GBG, Askim, Frölunda, Högsbo	363	**	1,2
Älvsbyn	366	23	2,3
Karlskoga	366	17	3,7
Orust	370	30	3,3
Härnösand	375	38	2,9
Mullsjö	376	17	2,0
GBG, Örgryte-Härlanda	377	**	1,5
Oskarshamn	379	37	3,4
Älvkarleby	379	15	2,0
Boden	381	36	2,7
Falun	385	26	**
Uddevalla	387	25	2,3
Varberg	388	22	1,3

Not 3. Kostnaden per hemtjänsttimme inkluderar kostnader för administration.

Not 4. Uppgifterna om beviljade timmar kommer från Socialstyrelsens individstatistik. De beräknas som ett genomsnitt av samtliga månader under 2013. Se faktaruta på sidan 14.

Kommun	Kr/timme	Beviljade timmar/månad	Ytterfall %
Ronneby	390	23	2,4
GBG, Majorna-Linné	399	**	1,4
GBG, Lundby	401	**	2,0
GBG, Centrum	402	**	2,0
Hässleholm	406	24	1,4
Kungsbacka	409	23	4,7
Göteborg, totalt	410	**	2,0
Tierp	417	7	1,1
Bollebygd	418	28	0,0
Älmhult	420	16	2,2
GBG, Västra Göteborg	420	**	1,7
GBG, Norra Hisingen	422	**	2,2
Katrineholm	428	12	2,3
Gävle	429	36	2,3
Östersund	431	28	3,0
Heby	443	12	0,5
Vara	444	41	1,7
Vindeln	445	**	1,2
Båstad	447	15	0,3
Forshaga	448	17	3,6
Mellerud	448	22	1,9
Nybro	450	29	2,6
Luleå	452	34	2,3
Örebro	455	17	3,8
Vansbro	457	20	2,7
Karlstad	458	19	**
Kramfors	465	35	1,9
Härryda	470	12	1,6
Säffle	479	20	2,0
GBG, Angered	480	**	1,8
Högsby	484	18	1,9
Vårgårda	485	18	2,2
GBG, Västra Hisingen	488	**	2,1
Eslöv	489	32	0,7
Munkedal	494	30	1,6
Ljusdal	496	7	1,7
Ludvika	504	16	1,1
Gagnef	505	25	2,4
Gislaved	508	15	0,4
Pajala	509	**	3,6
Dals-Ed	509	18	2,7
Ockelbo	518	20	3,0
GBG, Östra Göteborg	518	**	3,8
Gällivare	541	**	3,5
Falkenberg	558	12	1,4
Ulricehamn	591	13	1,8
Hällefors	636	22	1,6
Leksand	655	17	3,0
Lekeberg	775	14	0,9
Kumla	**	12	1,6
Kristianstad	**	15	4,4
Medel	443	22	2,1

I tabell 1 visas även antalet beviljade timmar per månad och brukare samt andelen ytterfall (resurskrävande brukare) inom ordinärt boende. Ytterfall mäts som procentandelen brukare inom ordinärt boende med insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL) vars årskostnad överstiger 600 000⁵ kronor. Det gäller både egen och privat regi och samtliga brukare.

I tabellen åskådliggörs den stora spridningen av kostnad per beviljad timme inom hemtjänsten. Spridningen i ytterfall ligger mellan 0,0 och 4,7 procent. Spridningen är också stor vad gäller antalet beviljade timmar.

I tabell 1 framgår att en kommun kan ha en hög andel ytterfall trots en låg kostnad per timme. Kommuner som har en lägre kostnad per timme verkar enligt samma tabell bevilja fler timmar, och kommuner med en hög kostnad per timme tycks bevilja färre timmar.

Det kan betyda att det finns stordriftsfördelar i verksamheten. Eller att kommuner med få beviljade timmar har en högre andel kortare insatser och mer kringtid. Och att kommuner med fler beviljade timmar har fler insatser hos samma brukare och mindre kringtid och därmed en lägre kostnad per timme.

Det är viktigt att ha kontroll på totalkostnaden för hemtjänsten och inte enbart känna till kostnaden per timme och andelen ytterfall.

Skillnaden mellan kommunerna kan också bero på hur schabloner för olika insatser har utformats, om kommunen är givmild eller restriktiv i biståndsbedömningen när den beviljar hemtjänst och hur beslut följs upp och korrigeras efter brukarnas behov.

BEVILJADE TIMMAR RAPPORTERAS TILL SOCIALSTYRELSEN

Från och med januari 2013 rapporterar kommunerna sina beviljade timmar inom hemtjänsten till Socialstyrelsen per månad. I tidigare rapporter har beviljade timmar kommit från mängdstatistiken för oktober, men nu är uppgiften ett medelvärde av tolv månader och är därmed säkrare. I tabell 1 redovisas beviljade timmar. För den som önskar finns uppgifterna att hämta per månad från Socialstyrelsens hemsida.

Not 5. Gränsen för ytterfall går vid 600 000 kronor eftersom det är den ungefärliga och genomsnittliga gränsen för vad en brukare inom särskilt boende i Sverige kostar. Varje kommun bör i sitt analysarbete räkna ut sin egen ytterfallgräns, baserat på vad en brukare i den egna kommunen kostar i särskilt boende.

Några av de kommuner som registrerar utförd tid har beräknat kostnaden per hemtjänststimme utifrån utförd i stället för beviljad tid. Genom att använda utförd tid undviks problematiken med att all beviljad tid inte utförs. I tabell 2 redovisas kostnad per utförd hemtjänststimme för de kommuner som mäter den tid då man utför hemtjänst.

Allt fler kommuner väljer att införa elektroniska system för att mäta utförd tid inom hemtjänsten. Övergången från beviljad till utförd tid har i flera kommuner visat sig skapa bättre förutsättningar för effektiv bemanning och förbättrad kvalitetsuppföljning. Ofta medför övergången också att schablon-tiderna behöver uppdateras. Flera kommuner som övergått till utförd tid tycker sig få en högre grad av kontroll av verksamheten och bättre uppfattning om vad som egentligen utförs.

I dagsläget saknas en nationell definition av utförd tid och därför mäter kommuner utförd tid på olika sätt. Vid jämförelser mellan olika kommuner ska därför nyckeltalet tolkas med försiktighet.

TABELL 2. Kostnad per utförd hemtjänststimme

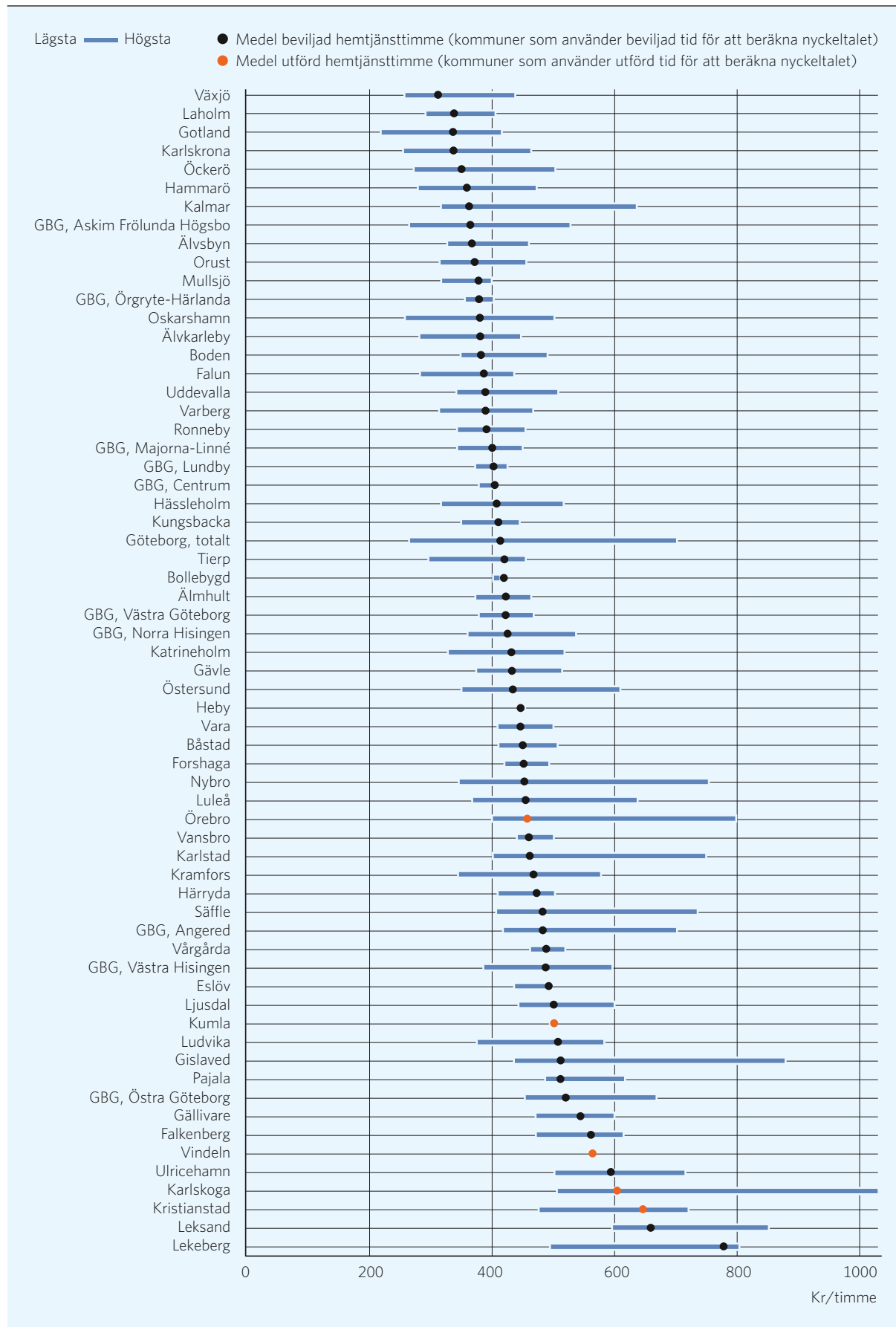
Kommun	Kr/timme
Gävle	453
Kumla	502
Falun	516
Falkenberg	558
Vindeln	562
Karlskoga	601
Gislaved	625
Kristianstad	643
Örebro	650
Leksand	681
Gällivare	980
Medel	615

I figur 6 åskådliggörs de olika kommunernas genomsnittliga kostnad per beviljad hemtjänststimme av svarta cirklar och strecken visar spridningen i kostnad för hemtjänstgrupperna inom kommunen. I figuren har även kommuner som registrerar utförd tid inkluderats. Jämförelsen mellan beviljad och utförd tid är inte helt korrekt eftersom den utförda tiden tenderar att vara lägre än den beviljade. Därför är kostnaden per utförd timme vanligtvis högre än per beviljad timme. Kommunerna med utförda timmar har trots detta inkluderats i figuren, men med avvikande färg.

Den genomsnittliga kostnaden varierar från 309 kronor till 775 kronor per timme. Spridningen, re-

FIGUR 6. Spridning av kostnad per hemtjänststimme inom varje kommun exkl. nattgrupper

VAD PÅVERKAR HEMTJÄNSTENS KOSTNADER?

För att få fram totalkostnaden för hemtjänsten multipliceras antalet beviljade timmar med kostnad per timme. En liten ökning i antalet beviljade timmar per månad och brukare får därför stort genomslag på de totala kostnaderna för hemtjänsten. En ökning från 20 till 21 timmar i genomsnitt i en kommun med 200 brukare där kostnaden per timme är 435 kr innebär en kostnadsökning med totalt 1 044 000 kr per år.

SKL och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) har tagit fram en handledning för att analysera vilka

som är de viktigaste faktorerna som påverkar hemtjänstens kostnader, *Koll på hemtjänsten?*

Med hjälp av handledningen kan en kommun förstå kostnadsutvecklingen i den egna kommunen. Viktigt är att ha koll på hur hög brukartiden är av den beviljade tiden samt av den totalt arbetade tiden. För att hjälpa kommunerna att jämföra sin brukartid med andra kommuner påbörjas under hösten 2014 en insamling av brukartid enligt en gemensam definition i kommun och landstingsdatabasen Kolada.

presenterad av ett horisontellt streck, sträcker sig från 219 kronor per timme i den kommun som har enheten med den lägsta kostnaden per hemtjänst-timme till 1 028 som är den enhet i en annan kommun med den högsta kostnaden per timme.

Specifika nattgrupper har exkluderats från figuren för en mer homogen jämförelse. Det är ett tiotal kommuner som har specifika nattgrupper. Genomsnittskostnaden per timme för nattgrupperna är cirka 1 200 kronor.

Det är svårt för en liten kommun att få stordriftsfördelar i sin verksamhet. Det gäller i synnerhet den administrativa personalen. Därför är det möjligt att administrationen står för en större andel i t.ex. nyckeltalet kostnad per hemtjänsttimme i en liten kommun än i en större kommun. Konsekvensen kan bli ett högre nyckeltal trots en lika effektiv verksamhet.

Boendestöd

Boendestöd är ett stöd i den dagliga livsföringen riktat till särskilda målgrupper, bland annat personer med psykisk funktionsnedsättning. Stödet kan vara både praktiskt och socialt, och syftet är att stärka förmågan hos dessa målgrupper att klara vardagen i bostaden och ute i samhället. Socialstyrelsen har märkt av en ökning av personer med psykisk ohälsa, och motsvarande ökning märks i de kommuner som arbetar med KPB.

Tabell 3 visar kommunernas kostnad per timme med boendestöd i egen regi, samtliga brukare. Kostnaden för boendestöd varierar från 266 till 956 kronor per timme.

TABELL 3. Kronor per timme med boendestöd

Kommun	Kr/timme	Kommun	Kr/timme	Kommun	Kr/timme
Vansbro	266	Uddevalla	376	Gällivare	496
Båstad	286	Mellerud	377	Vårgårda	503
Karlstad	288	Kungälv	381	Hällefors	513
Älvkarleby	292	Karlskoga	386	Nybro	520
Varberg	296	Härnösand	386	Kungsbacka	534
Kristianstad	313	Mora	392	Ulricehamn	550
Kalmar	318	Älmhult	402	Växjö	560
Östersund	323	Vindeln	412	Simrishamn	595
Laholm	323	Vara	440	Katrineholm	684
Mullsjö	327	Orust	445	Forshaga	778
Luleå	338	Ängelholm	459	Hammarö	780
Oskarshamn	342	Gagnef	485	Leksand	787
Boden	371	Ockelbo	488	Älvsbyn	917
Gävle	373	Munkedal	490	Säffle	956
Tierp	374	Falkenberg	491	Medel	464

Ordinärt boende – tips för vidare analys

Här ges exempel på faktorer som kan hjälpa till att förklara varför ett nyckeltal är högt eller lågt och vad som går att analysera vidare för att förstå vad som ligger bakom.

Hemtjänsten är en särskilt personalintensiv insats. För en produktiv verksamhet är det av stor betydelse att mycket av personalens tid är direkt brukartid. Det är således extra viktigt hur kommunen organiserar, planerar, bemannar och lägger schema samt följer beviljad tid, utförd tid, planerad tid, arbetad tid och tid hos brukaren liksom restid och övrig kringtid. Dubbelbemanning och personalens rätt till heltidstjänst har också betydelse för kostnaden.

Stora variationer i antalet beviljade timmar per brukare och handläggare kan vara ett tecken på att det finns skillnader mellan handläggarna i följsamhet till kommunens riktlinjer (eller motsvarande). Det kan därför vara bra för kommunen att följa hur antalet beviljade timmar fördelar sig på handläggarna och hur utvecklingen ser ut över tid. Det ger underlag för att diskutera och säkra arbetsmetoder och därigenom också minska eventuella skillnader i bedömningarna.

Antalet beviljade timmar varierar med brukarens behov och med de schablontider som finns i kommunens riktlinjer för insatserna som beskriver hur lång en insats ska vara och hur ofta den ska ges. Det gäller även att följa hur många timmar som har beviljats totalt och hur de stämmer med brukarens behov, det vill säga beslut ska uppdateras och följas upp.

En hög andel ytterfall inom ordinärt boende indikerar att det finns många brukare med omfattande vård- och omsorgsbehov. En hög andel ytterfall kan vara ett resultat av kvarboendepincipen eller bero på lång väntetid till särskilt boende. Kommunen bör närmare analysera denna grupp av brukare. Går det eller hade det gått att ge någon annan insats för att minska behoven eller kostnaderna? Behöver antalet platser inom särskilt boende ses över? Behöver kommunen arbeta mer med förebyggande insatser?

Utän en fungerande planering är det svårt att öka den direkta brukartiden och minska kringtiden. En viktig utgångspunkt för effektiv planering är brukarens perspektiv och de insatser som ska utföras, snarare än den tillgängliga personalen.

Särskilt boende

Vid analys och jämförelser av särskilt boende med hjälp av nyckeltal från KPB används kostnad per dygn, dvs. kostnaden per verkställt dygn inom särskilt boende enligt SoL och HSL i egen regi och andelen ytterfall. Ytterfall visar procentandelen brukare inom särskilt boende med insatser enligt SoL och HSL med en årskostnad som överstiger 600 000 kronor. Det gäller både egen och privat regi och samtliga brukare.

För att få en bättre bild av verksamheten är det bra att även titta på beläggning och omsättning. Beläggningen visar hur stor andel boendedygn inom särskilt boende som har utnyttjats under ett år, medan omsättningen visar antalet personer per plats inom samma verksamhet under ett år.

I tabell 4 redovisas uppgifter för dessa fyra nyckeltal. Tabellen visar att spridningen mellan den lägsta och den högsta genomsnittskostnaden per dygn är relativt stor, från 1 408 till 2 217 kronor.

När det gäller omsättningen är skillnaden mellan kommunerna däremot relativt liten. Enligt tabellen har kommunerna en relativt hög beläggningsgrad; 60 procent av dem har en beläggning om 95 procent eller mer.

Tabell 4 visar samtidigt att det är stora skillnader mellan kommunerna i andelen resurskrävande brukare. Kommunen med den lägsta andelen har två procent ytterfall, medan den kommun som ligger högst når upp till 70 procent.

TABELL 4. Dygnskostnad, andel utnyttjade boendedygn, omsättning och ytterfall i särskilt boende

Kommun	Särskilt boende kr/dygn	Beläggning %	Omsättning	Ytterfall %
GBG, Askim Frölunda Högsbo	1 408	99	1,4	4,3
Laholm	1 421	97	**	3,8
Älvkarleby	1 434	92	**	12,4
Östersund	1 481	**	**	9,1
GBG, Centrum	1 482	97	1,4	12,9
Karlstad	1 490	**	**	**
Tierp	1 496	95	1,3	14,1
Nybro	1 528	97	1,3	18,3
GBG, Västra Göteborg	1 529	99	1,4	22,7
GBG, Norra Hisingen	1 531	98	1,5	14,5
Öckerö	1 539	**	**	**
Varberg	1 554	**	**	7,0
Hässleholm	1 571	97	1,4	6,8
GBG, Örgryte-Härlanda	1 573	98	1,5	15,0
Ulricehamn	1 577	95	**	24,4
Hammarö	**	97	1,2	58,4
Gävle	1 579	**	**	17,1
Eslöv	1 592	93	1,4	12,4
Vara	1 593	99	1,3	26,2
Ronneby	1 593	95	1,3	26,9
Ockelbo	1 596	99	1,4	2,0
Falkenberg	1 604	**	**	20,7
Växjö	1 611	94	1,3	31,0
Luleå	1 612	**	**	16,5
Mellerud	1 639	**	**	24,9
Mullsjö	1 641	99	1,3	21,3
Boden	1 650	98	1,3	28,2
Kumla	1 662	100	1,3	20,6
Vansbro	1 663	97	1,3	23,8

Kommun	Särskilt boende kr/dygn	Beläggning %	Omsättning	Ytterfall %
Vårgårda	1 663	99	1,2	19,7
Göteborg, totalt	1 666	98	1,4	19,7
Lekeberg	1 676	98	1,3	60,7
Falun	1 681	98	1,4	**
GBG, Västra Hisingen	1 684	98	1,4	28,6
Bollebygd	1 686	**	**	24,7
GBG, Angered	1 687	98	1,3	21,0
Gotland	1 688	**	**	27,0
Härnösand	1 691	97	1,5	47,8
Älmhult	1 700	95	1,2	33,9
Älvsbyn	1 700	98	1,4	47,9
GBG, Majorna-Linné	1 704	98	1,5	25,2
Karlskrona	1 706	96	1,3	32,3
Mora	1 707	96	1,5	25,7
GBG, Lundby	1 712	99	1,4	26,0
Ljusdal	1 713	93	1,2	32,5
Kramfors	1 714	96	1,2	36,4
Katrineholm	1 733	97	1,3	30,6
Pajala	1 742	98	1,3	42,1
Munkedal	1 744	96	1,3	45,0
GBG, Östra Göteborg	1 746	98	1,3	27,0
Kristianstad	1 751	96	1,7	39,9
Hällefors	1 758	97	1,2	70,4
Örebro	1 768	**	**	41,4
Säffle	1 772	86	**	32,9
Leksand	1 776	94	1,4	26,8
Karlskoga	1 789	95	1,3	50,3
Kungsbacka	1 795	96	**	25,5
Härryda	1 798	93	1,4	33,3
Gislaved	1 821	93	1,3	41,9
Forshaga	1 830	**	1,2	55,3
Gällivare	1 846	**	**	55,4
Båstad	1 872	93	1,2	60,0
Uddevalla	1 889	89	1,2	41,9
Dals-Ed	1 927	100	1,5	52,3
Heby	1 958	96	1,3	39,0
Ludvika	1 996	**	**	38,6
Orust	2 009	**	**	60,3
Oskarshamn	2 046	94	1,3	54,2
Högsby	2 059	**	**	68,0
Gagnef	2 103	**	**	57,3
Vindeln	2 161	91	1,4	51,7
Kalmar	2 217	92	**	40,4
Medel	1 709	96	1,3	31,7

Anm: Tabell 4 visar kostnaden per verkställt dygn inom särskilt boende enligt SoL och HSL i egen regi. Boende för psykiskt funktionshindrade och boende utan heldygnsoomsorg (servicehus) ingår inte.

Varje plats vid ett särskilt boende har samma dygnskostnad oberoende av brukarens behov, enligt definitionen i KPB. Den faktiska kostnaden per brukare inom särskilt boende är alltså hittills helt beroende av dygnskostnaden. Därmed finns också ett tydligt samband mellan kostnaden per dygn i en kommun och andelen ytterfall.

I tabell 4 framträder inget tydligt samband mellan kostnad per dygn, beläggning och omsättning på kommunnivå. Beläggning och omsättning har dock påverkan på kostnaden per dygn. Om personalstyrkan inte anpassas vid förändring av antalet brukare kan hög omsättning och låg beläggning vara kostnadsdrivande.

Figur 7 visar spridningen i kostnad per dygn i särskilt boende i egen regi. Den genomsnittliga dygnskostnaden per kommun illustreras av en cirkel. De horisontella strecken visar spridningen i dygnskostnad mellan olika boenden inom varje kommun. Spridningen sträcker sig från knappt 1 000 kronor till som högst cirka 3 400 kronor per dygn.

Särskilt boende – tips för vidare analys

Här ges exempel på faktorer som kan hjälpa till att förklara varför ett nyckeltal ligger högt eller lågt och vad som går att analysera vidare för att förstå vad som ligger bakom.

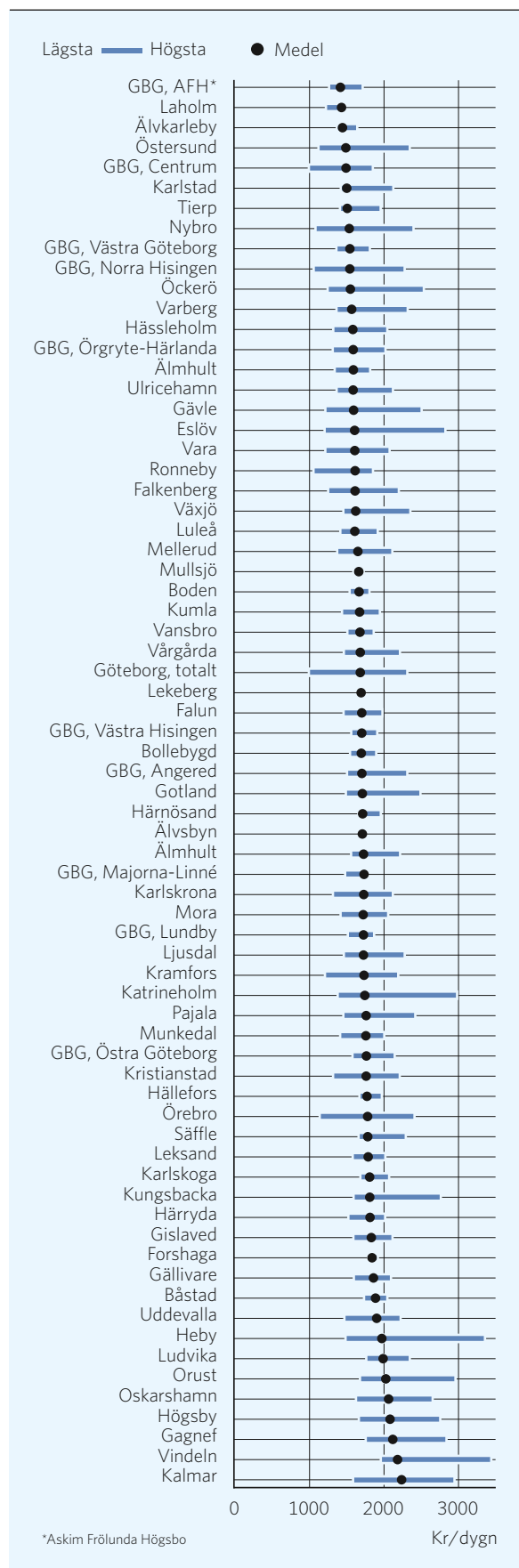
De faktorer som främst påverkar dygnskostnaden är personaltätheten och personalens anställningsvillkor. Rätt till heltid utan sådan schemaläggning där arbetstiden delas över dagen eller mellan olika enheter leder ofta till högre kostnader.

En annan faktor som påverkar dygnskostnaden är beläggningen på boendena. Hög omsättning på platserna i de särskilda boendena under ett år eller tomma platser kan ge en högre dygnskostnad. Låg omsättning tillsammans med långa väntetider till särskilt boende kan leda till högre kostnader i andra verksamheter, till exempel inom ordinärt boende.

Låg beläggning kan bero på för många platser inom särskilt boende men kan också vara ett tecken på ineffektiv planering. Ett tips är att se över kommunens rutiner för in- och utflyttning.

Vid hög omsättning och vid tomma platser är det också av stor vikt att personalbemanningen anpassas. Det kan dock vara svårt att snabbt ställa om bemanningen. Snabb omställning ställer krav på planering och på att verksamheten har upprättat ett tydligt regelverk kring åtgärder vid förändrad omsättning. För att hantera övertalighet eller brist på personal och underlätta omställning använder vissa kommuner sig av en bemanningsenhet.

FIGUR 7. Spridning av dygnskostnaden inom särskilt boende inom varje kommun

Storleken på de särskilda boendena varierar både mellan kommuner och inom kommunerna. Ofta har platsantalet betydelse för kostnaderna på så sätt att de större boendena är mer kostnadseffektiva än de mindre. Andra möjliga förklaringar till höga kostnader kan vara bemanningsproblem, organisation, ledarskap, politisk viljeinriktning, externa köp och höga fasta kostnader, till exempel lokalkostnader.

Låg beläggning inom särskilt boende samtidigt som kommunen har en hög andel ytterfall inom ordinärt boende kan indikera att kommunen bör se över sin balans mellan ordinärt och särskilt boende.

Kostnaden per brukare inom särskilt boende är alltså hittills helt beroende av dygnskostnaden. I och med den kommande biståndsbedömningen inom särskilt boende kan detta komma att förändras. Socialstyrelsens föreskrifter om behovsanpassad bemanning inom äldreomsorgen tydliggör vad som gäller för att leva upp till socialtjänstlagen – bland annat att det måste finnas personal dygnet runt och att bemanningen ska vara anpassad efter varje äldre persons behov. Individuellt biståndsbedömda insatser i särskilt boende innebär att det kan bli möjligt att följa insatser och beviljade timmar per brukare även inom denna verksamhet.

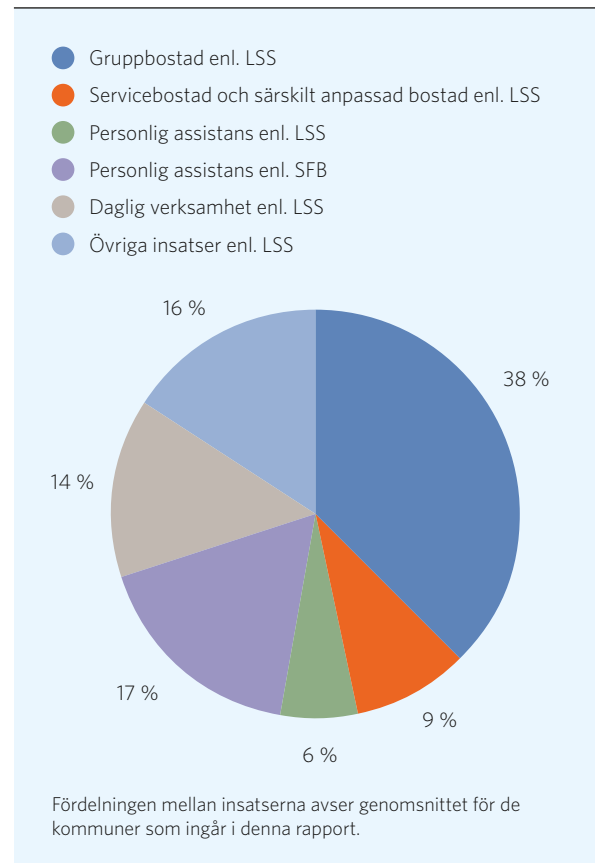
Om kommunen inom de särskilda boendena för äldre även har boendeplatser för personer med psykisk funktionsnedsättning är det viktigt att dessa exkluderas när nyckeltalen för äldreomsorgen beräknas. Boendeplatser för personer med psykisk funktionsnedsättning har i regel en högre kostnad än särskilt boende för äldre.

Insatser till personer med funktionsnedsättning

I detta avsnitt redovisas några av de insatser som ges till personer med funktionsnedsättning. Insatserna kan ges både inom SoL, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och enligt rätten om assistansersättning, socialförsäkringsbalken (SFB). LSS är det verksamhetsområde som har den största andelen kostnader när det gäller insatser till personer med funktionsnedsättning och därför är fokus i avsnittet på dessa insatser, det vill säga gruppboestad, serviceboestad, personlig assistans och daglig verksamhet.

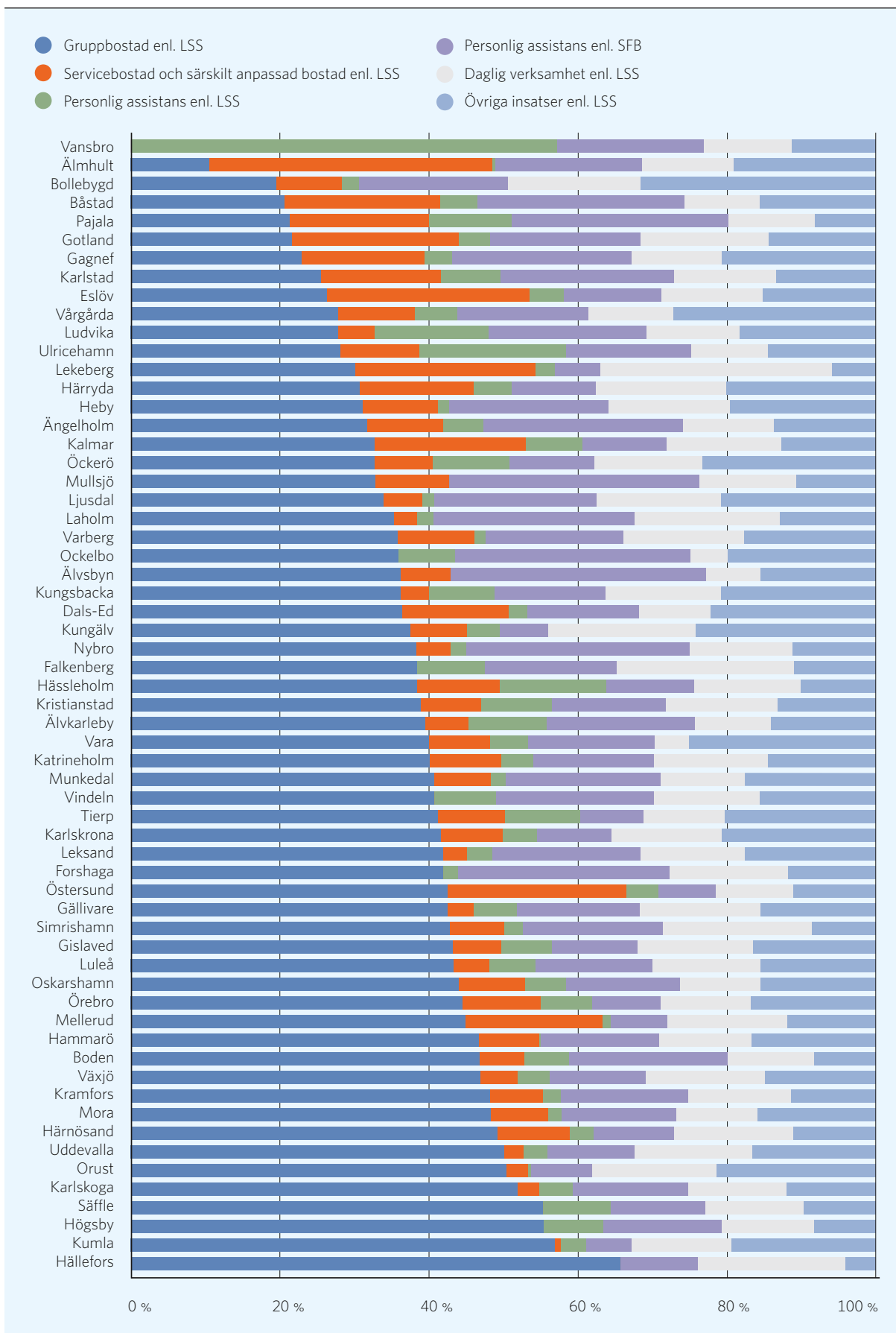
I figur 8 illustreras fördelningen av de största insatserna inom LSS i de kommuner som ingår i årets rapport.

FIGUR 8. Fördelning av kostnader mellan olika insatser inom LSS

FIGUR 9. Fördelning av kostnader mellan olika insatser inom LSS

I figur 9 åskådliggörs hur balansen ser ut per kommun mellan de olika verksamheterna inom LSS. Skillnaderna är stora. Hur en kommuns balans mellan olika insatser ser ut beror på ett antal faktorer såsom brukarnas behov, kultur och tradition m.m. I det egna jämförelsearbetet bör varje kommun observera denna fördelning. Eftersom kostnaderna

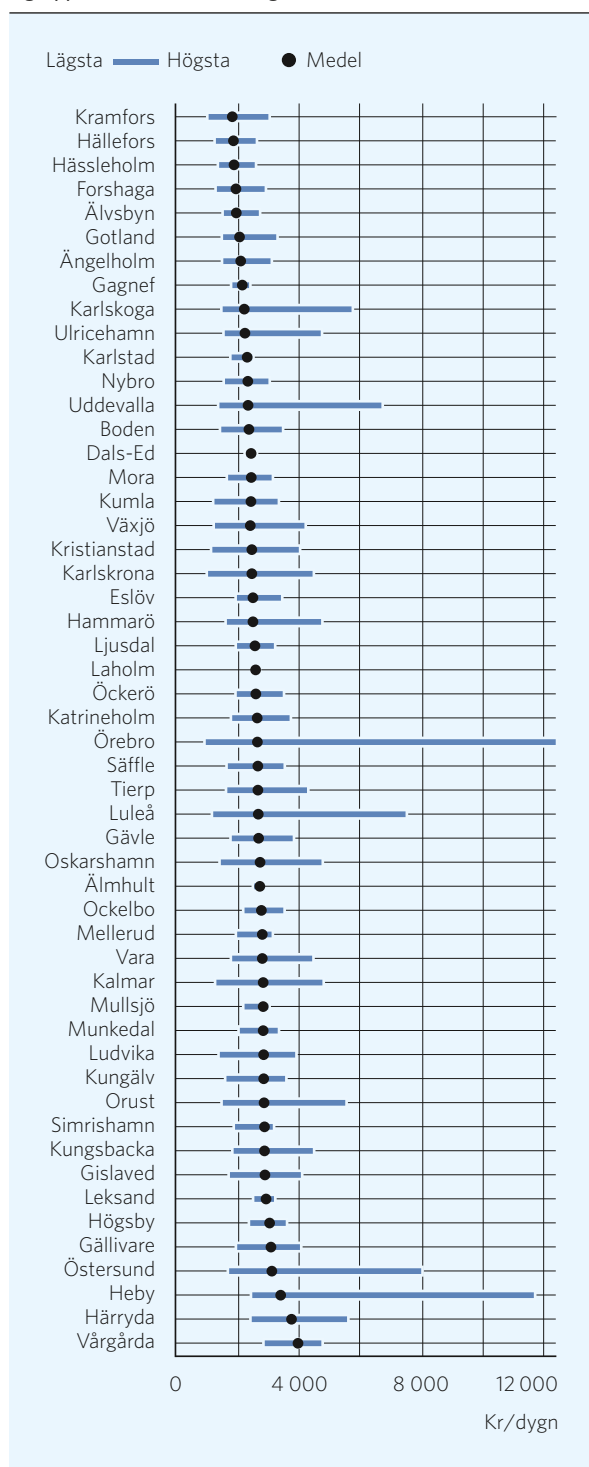
avser verksamhet i egen regi så påverkas balansen av hur stor andel som utförs av annan utförare. För personlig assistans är kundval obligatoriskt och andelen brukare som valt andra utförare än kommunen varierar kraftigt.

Nedan följer nyckeltal och jämförelser av de största insatserna inom LSS.

TABELL 5. Kostnad per dygn i gruppboende för vuxna, enligt LSS

Kommun	Kr/dygn	Kommun	Kr/dygn	Kommun	Kr/dygn
Härnösand	1 811	Karlskrona	2 492	GBG, Västra Göteborg	2 829
Kramfors	1 852	Eslöv	2 513	Oskarshamn	2 832
Hällefors	1 875	Hammarö	2 524	Kalmar	2 852
Hässleholm	1 902	Lekeberg	2 574	Mullsjö	2 852
Forshaga	1 959	Ljusdal	2 578	Munkedal	2 858
Älvsbyn	1 977	GBG, Örgryte-Härlanda	2 594	GBG, Lundby	2 861
GBG, Majorna-Linné	2 021	Göteborg, totalt	2 600	Ludvika	2 869
Gotland	2 086	Laholm	2 617	Kungälv	2 874
Ängelholm	2 124	Öckerö	2 626	Orust	2 884
Gagnef	2 180	GBG, Askim Frölunda Högsbo	2 626	Simrishamn	2 895
Karlskoga	2 235	Katrineholm	2 650	Gislaved	2 911
Ulricehamn	2 273	Örebro	2 659	Leksand	2 948
Karlstad	2 338	Säffle	2 675	Vindeln	2 966
GBG, Centrum	2 359	Tierp	2 677	Högsby	3 064
Nybro	2 367	Luleå	2 686	Gällivare	3 112
Uddevalla	2 376	Gävle	2 698	GBG, Angered	3 139
Varberg	2 379	Älvkarleby	2 699	Östersund	3 140
Boden	2 392	Pajala	2 702	Heby	3 421
GBG, Norra Hisingen	2 416	Älmhult	2 754	Härryda	3 770
Dals-Ed	2 419	GBG, Västra Hisingen	2 764	Båstad	3 840
Kumla	2 448	Ockelbo	2 791	Vårgårda	4 004
Växjö	2 452	Kungsbacka	2 806	Bollebygd	4 078
Mora	2 463	Mellerud	2 818		
GBG, Östra Göteborg	2 478	Vara	2 825		
Kristianstad	2 481			Medel	2 656

FIGUR 10. Spridning av kostnad per dygn på enhetsnivå inom gruppboestad för vuxna, enligt LSS

Under året har vårdtyngdsmätningar inom gruppboestäder införts i flera kommuner. Vårdtyngdsmätningar ger förutsättningar för resurstilldelning utifrån brukarnas behov och kan också hjälpa till att skapa homogena boenden. Kostnad per dygn i gruppboestad för vuxna i kommunens regi redovisas i tabell 5 (samtliga brukare från 18 år, enligt LSS). Boende för barn, serviceboestad och annat särskilt anpassat boende ingår inte. Samma tabell visar att kostnaden varierar från 1 811 till 4 078 kronor per dygn. Figur 10 visar att det är stora skillnader även i spridningen av kostnaden för de enskilda gruppboestäderna inom kommunen.

En stor spridning mellan olika gruppboestäder behöver inte vara negativt utan kan vara ett resultat av att det finns många olika inriktningar och behov inom verksamheten.

Tabell 6 visar kostnaden per dygn i serviceboestad för vuxna enligt LSS, egen regi, samtliga brukare från 18 år. Boende för barn, gruppboestad och annat särskilt anpassat boende ingår inte. Kostnaden för serviceboestad varierar mellan 713 och 2591 kronor per dygn.

Tabell 7 visar nettotimkostnaden, det vill säga kostnad per timme för personlig assistans enligt SFB⁶ efter avdrag för ersättning från försäkringskassan. Nettotimkostnaden gäller verksamhet i egen regi och inkluderar kostnader för de första 20 timmarna.

Kommunen finansierar de första 20 timmarna varje månad. Övrig tid ersätts av försäkringskassan med 275 kronor per timme (2013). I tabell 7 visas nettot mellan kommunens kostnad och ersättningen från försäkringskassan per timme. Några kommuner har en låg kostnad per nettotimme medan andra har en betydligt högre, nyckeltalet varierar mellan 18 och 147 kronor per timme. En låg kostnad per timme kan ändå resultera i en hög totalkostnad för kommunen om antalet timmar är stort. Därför bör kommunen hålla koll såväl på antalet timmar som på vad varje timme kostar.

Not 6. Enligt rätten om assistansersättning, socialförsäkringsbalken (SFB) 2010:110.

TABELL 6. Kostnad per dygn i servicebostad för vuxna, enligt LSS

Kommun	Kr/dygn	Kommun	Kr/dygn	Kommun	Kr/dygn
Kramfors	713	Uddevalla	1 216	Örebro	1 743
Karlskoga	773	Nybro	1 226	Simrishamn	1 773
Hammarö	777	Ljusdal	1 231	Leksand	1 778
Oskarshamn	804	Orust	1 250	Gagnef	1 798
Tierp	831	Ängelholm	1 268	Älmhult	1 815
Ludvika	950	Boden	1 330	Båstad	1 870
Gotland	985	Kristianstad	1 333	Härryda	1 920
Älvsbyn	1 002	Mellerud	1 361	Kungsbacka	2 000
Hässleholm	1 010	Heby	1 362	Gällivare	2 014
Varberg	1 032	Pajala	1 374	Luleå	2 017
Eslöv	1 063	Dals-Ed	1 398	Mullsjö	2 032
Vara	1 065	Härnösand	1 407	Bollebygd	2 063
Ulricehamn	1 079	Kalmar	1 407	Älvkarleby	2 069
Karlstad	1 094	Karlskrona	1 496	Öckerö	2 206
Gävle	1 104	Gislaved	1 500	Värgårda	2 481
Östersund	1 128	Kungälv	1 613	Laholm	2 591
Växjö	1 168	Lekeberg	1 698	Medel	1 444
Mora	1 196	Munkedal	1 699		

TABELL 7. Nettotimkostnad för personlig assistans, enligt SFB

Kommun	Kr/timme	Kommun	Kr/timme	Kommun	Kr/timme
Kumla	18	Gotland	71	Kungälv	94
Hällefors	19	Kramfors	71	Forshaga	95
Tierp	40	Heby	73	Boden	96
Simrishamn	44	Oskarshamn	73	Katrineholm	106
Värgårda	45	Hammarö	75	Älvkarleby	106
Uddevalla	46	Ockelbo	76	Munkedal	107
Högsby	52	Ulricehamn	77	Ludvika	107
Varberg	52	Pajala	77	Gislaved	107
Karlskoga	53	Ljusdal	78	Östersund	111
Vansbro	56	Hässleholm	79	Gällivare	111
Ängelholm	59	Luleå	82	Karlstad	113
Orust	60	Mullsjö	82	Vara	115
Mellerud	62	Båstad	84	Härryda	116
Eslöv	62	Kristianstad	85	Kungsbacka	119
Gävle	63	Kalmar	89	Leksand	128
Karlskrona	65	Säffle	90	Nybro	133
Lekeberg	66	Växjö	90	Laholm	142
Bollebygd	67	Dals-Ed	93	Öckerö	147
Älvsbyn	67	Örebro	94	Medel	82

Kostnaden för personlig assistans påverkas av personalens anställningsvillkor. De kommuner som har valt att månadsanställa sin personal får oftast en merkostnad för jourersättning eftersom försäkringskassan inte ersätter den fullt ut. När brukaren själv bestämmer vem han eller hon vill ha som assistent kan även detta påverka kostnaderna, eftersom kommunen kan få problem med övertalighet. Kostnaden påverkas också av administration.

Tabell 8 visar kostnad per dag med beslut i daglig verksamhet enligt LSS. Nyckeltalet omfattar egen regi och samtliga brukare från 18 år. Tabellen visar att kostnaden per dag med LSS-beslut varierar mellan 137 och 966 kronor.

Kommunernas förutsättningar varierar mycket över landet, mellan storstad och mindre orter samt mellan glesbygd och tätbebyggda regioner. En del kommuner har valt att organisera verksamheten i små grupper med individuella lösningar vilket

tenderar att fördyra den dagliga verksamheten. De specifika lösningarna för vissa brukare är ofta kostsamma. Dock har inte alltid kommunerna möjlighet att erbjuda all den typ av daglig verksamhet som önskas.

Hanteringen av kostnader för brukarnas resor till och från den dagliga verksamheten varierar mellan kommunerna. Vissa kommuner räknar in kostnaderna för transporter i kostnaden för daglig verksamhet. Andra kommuner väljer att placera dessa kostnader inom färdtjänsten. Valet får effekter på kostnaderna för daglig verksamhet.

De kommuner som räknar in transportkostnaderna i daglig verksamhet har ofta en högre kostnad, dvs. ett högre nyckeltal, för den dagliga verksamheten än de som väljer att låta färdtjänsten bära kostnaden för resorna. Beräkningar visar att det kan påverka nyckeltalet med cirka 30–40 kr/dag.

TABELL 8. Kostnad per dag med beslut i daglig verksamhet enligt LSS

Kommun	Kr/dag	Kommun	Kr/dag	Kommun	Kr/dag
Vara	137	Katrineholm	433	Vansbro	616
Älvsbyn	183	Gagnef	433	Kungälv	617
Älvkarleby	221	Älmhult	441	Karlskrona	625
Ockelbo	229	Nybro	442	GBG, Lundby	641
Mora	256	Högsby	455	GBG, Majorna-Linné	651
Tierp	308	Hällefors	456	GBG, Norra Hisingen	656
Boden	322	Kristianstad	459	Göteborg, totalt	675
Gotland	329	Luleå	474	Orust	704
Båstad	336	Simrishamn	480	Vindeln	705
Kramfors	340	Ulricehamn	489	Kungsbacka	725
Östersund	343	Kalmar	498	Ljusdal	766
Hässleholm	343	GBG, Östra Göteborg	500	Bollebygd	784
Karlskoga	344	Forshaga	510	Leksand	790
Mullsjö	345	Växjö	520	Gällivare	797
Eslöv	358	Laholm	526	Öckerö	826
Härnösand	375	Säffle	528	GBG, Västra Hisingen	836
Pajala	389	Oskarshamn	537	GBG, Örgryte-Härlanda	850
Varberg	389	Örebro	540	Härryda	878
Ängelholm	402	Munkedal	541	GBG, Askim Frölunda	
Ludvika	403	Hammarö	542	Högsbo	895
Mellerud	404	Vårgårda	543	Lekeberg	955
Dals-Ed	406	GBG, Angered	555	GBG, Västra Göteborg	966
Kumla	409	Uddevalla	558	Medel	522
Karlstad	417	Gislaved	588		
GBG, Centrum	424	Heby	613		

TABELL 9. Andel ytterfall inom LSS

Kommun	Andel brukare (%)	Kommun	Andel brukare (%)	Kommun	Andel brukare (%)
Härnösand	0,9	GBG, Angered	11,0	Mellerud	16,7
Gagnef	1,2	Varberg	11,7	Laholm	16,9
Älvsbyn	4,4	Ulricehamn	11,8	Luleå	17,2
Hässleholm	4,5	GBG, Majorna-Linné	12,0	Härryda	17,5
Falkenberg	5,0	Vara	12,4	Gislaved	17,6
Eslöv	5,4	Boden	12,5	Örebro	17,7
Kramfors	5,5	Simrishamn	12,7	Vindeln	17,9
Gotland	6,3	GBG, Lundby	13,0	Hammarö	18,1
Ockelbo	6,6	GBG, Centrum	13,0	Ludvika	18,2
Lekeberg	7,0	Hällefors	13,1	Östersund	18,3
Älmhult	7,4	Heby	13,2	Karlskrona	18,8
Karlskoga	7,9	Vårgårda	13,9	Kungälv	19,1
Ängelholm	8,4	GBG, Västra Hisingen	14,0	Kalmar	20,0
Forshaga	8,6	Nybro	14,3	GBG, Västra Göteborg	20,0
Båstad	8,7	Uddevalla	14,5	Säffle	21,3
Pajala	9,3	Växjö	14,7	Kungsbacka	22,1
Älvkarleby	9,5	Göteborg, totalt	15,0	Munkedal	23,9
Vansbro	9,8	Bollebygd	15,2	Högsby	24,6
Dals-Ed	10,0	Ljusdal	15,6	Leksand	25,0
GBG, Östra Göteborg	10,0	Kumla	15,8	GBG, Askim Frölunda Högsbo	25,0
Gävle	10,1	Oskarshamn	15,9	Gällivare	26,8
Mora	10,2	GBG, Örgryte-Härlanda	16,0	Orust	30,3
Tierp	10,5	Mullsjö	16,4	Medel	13,8
Kristianstad	10,5	Katrineholm	16,6		

Tabell 9 visar procentandelen brukare med LSS-insatser med en årskostnad som överstiger en miljon kronor. Procentandelen avser samtliga insatser enligt LSS i både egen och privat regi och samtliga brukare. Anledningen till att gränsen för ytterfall inom LSS är högre än för särskilt och ordinärt boende inom SoL är att insatserna i denna verksamhet generellt sett är mer kostnadskrävande. Tabell 9 visar att spridningen mellan kommunerna är stor, från 0,9 procent som lägsta andel ytterfall till 30,3 procent i den kommun som har den högsta andelen.

LSS – tips för vidare analys

Här ges exempel på faktorer som kan hjälpa till att förklara varför ett nyckeltal ligger högt eller lågt och vad som går att analysera vidare för att förstå vad som ligger bakom.

Personer med funktionsnedsättning som tillhör LSS personkrets har rätt till stöd och service om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. LSS har en stor betydelse för den enskildas möjlighet att

vara fullt delaktig i samhället, att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och att kunna leva som andra. Inom denna verksamhet är brukarnas behov väldigt olika och därför är skillnaden stor när det gäller personaltäthet, det vill säga vilken bemanning som behövs för att möta brukarnas behov. Brukarnas olika behov av omsorg förklarar till stor del varför spridningen i kostnader är så stor.

Ett antal kommuner använder sig av så kallad vårdtyngdsmätningar för personer som bor i bostad med särskild service enligt LSS. Huvudsyftet är att få fram uppgifter som beskriver behovet av tillsyn för en rättvis fördelning av de tillgängliga resurserna. Brukarens individuella behov bör återspeglas i fördelningen och resurserna bör följa brukaren.

Vårdtyngdsmätningen bör vara utformad så att den är lätt att använda och följa upp, samtidigt som den ger en så heltäckande bild som möjligt. Resursfördelningen omfattar framförallt gruppboende och daglig verksamhet.

Vissa kommuner uppvisar en minskning av kostnaderna för gruppboendestäder. Den kan tillskrivas arbetet med att planera tillgängliga resurser bättre, vilket främst har genererat ett minskat användande av vikarier med lägre kostnader för personal som följd.

För att nå ett högre resursutnyttjande utökar vissa kommuner antalet platser inom gruppboendestäderna. Om antalet platser ökar från fyra eller fem till sex ges möjlighet till effektivare planering och personalbemanning liksom ett bättre utnyttjande av lokaler och gemensamhetsytor.

Kostnaderna inom grupp- och serviceboendestäder förklaras av brukarnas behov och vilken bemanning som behövs för att möta behoven. Storleken på boendena förklarar också variationen i kostnader. En stor andel boenden med få platser ger en högre dygnskostnad än det omvända. Vissa boenden har äldre brukare som inte har möjlighet att lämna gruppboendet för daglig verksamhet vilket kan påverka bemanningen och därmed ge högre kostnader. Tomma platser påverkar också dygnskostnaden.

Andra faktorer som ger kostnadsskillnader mellan kommunerna är hur verksamheten är organiserad, hur effektivt resurserna utnyttjas och vilka politiska ambitioner som finns. Likaså varierar kostnaderna för löner och lokaler mellan kommunerna.

Inom många kommuner ökar insatserna inom LSS-verksamheten för brukare över 65 år. Allt fler brukare med LSS-beslut blir allt äldre och drabbas av åldersrelaterade sjukdomar och nedsättningar snarare än nedsättningar relaterade till funktionsnedsättningen. En del kommuner har därför valt att inrätta särskilda avdelningar eller gruppboendestäder för de äldre brukarna inom LSS.

En översyn över blandningen av brukare inom gruppboendestäderna ger förutsättningar för att skapa homogena boendeanternativ som ger möjlighet att samordna specifika insatser och skapa samhörighet mellan de boende. En del kommuner har en effektiv bemannings- och planeringsmodell och samordnar resurserna mellan boenden, daglig verksamhet och personlig assistans, vilket kan ge sänkta dygnskostnader.

Kostnadsskillnaderna mellan olika kommuners dagliga verksamhet beror främst på skillnader i gruppstorlek och personaltäthet. Kostnaden påverkas också av specialanpassade lösningar och inriktningar. Kommuner där många kan erbjudas daglig verksamhet på en arbetsplats utan handledare från kommunen har ofta en lägre kostnad.

Stora skillnader mellan kommuner, här är några förklaringar

Det finns stora skillnader mellan de olika kommunernas kostnader för äldre och för personer med funktionsnedsättning, vilket åskådliggörs i KPB. Skillnaderna har många orsaker varav de vanligaste presenteras här.

Strukturella faktorer

En stor del av kostnadsskillnaderna beror på att behovet av vård och omsorg skiljer sig åt mellan kommunerna, ofta på grund av strukturella faktorer som kommunen inte kan påverka. Exempel på sådana faktorer är åldersstruktur, yrkesbakgrund, andel utomnordiskt födda, civilstånd, könsfördelning och glesbygd⁷.

Vårdtyngd och ytterfall

Det finns stora skillnader i kostnader för enskilda brukare, både inom en kommun och mellan kommunerna. Ytterfall är brukare som har ett mycket stort behov av omsorg och ibland behöver personal dygnet runt, vilket blir kostnadsdrivande. Till exempel står de 20 procent brukare med den högsta kostnaden i KPB för cirka 60 procent av kommunernas totalkostnad för vård och omsorg. Det är därför viktigt för en kommun att identifiera och följa upp kostnaderna för dessa brukare.

Andelen ytterfall är till stor del ett resultat av dels kommuninvånarnas behov av äldreomsorg, dels de strukturella faktorerna. Men kommunerna kan i många fall påverka andelen genom val av insatser och god planering och uppföljning.

Prioritering, styrning och ledning

Varje kommun har stora möjligheter att utforma verksamheten för äldre och personer med funktionsnedsättning. Olika politiska ambitioner bestämmer prioritet och resurser. Höga kostnader kan vara resultatet av en medveten politisk strategi. Det finns också skillnader i hur kommunerna väljer att utforma verksamheten, i fråga om både organisation och arbetssätt.

Ledning och styrning

En kostnadseffektiv verksamhet ställer höga krav på chefer och ledare i socialtjänsten. För att planera verksamheten och fatta korrekta beslut krävs ett bra underlag för verksamhetens kostnader. De

Not 7. För mer information se <http://webbutik.skil.se/sv/artiklar/kommunalekonomisk-utjamning-en-informationskrift-utjamningssystem-for-kommuner-och-landsting-ar-200.html>.

kommuner som har infört KPB har fått ett bättre beslutsunderlag än tidigare och har i flera fall kunnat minska sina kostnader.

Organisationskultur

Även om strukturen är likartad kan konsumtionen skilja sig åt mellan kommuner. En kommun kan vara generösare med att bevilja hemtjänstinsatser än en annan. Det behöver inte vara en medveten strategi utan kan bero på tradition, lagtillämpning, arbetssätt och ekonomistyrning. Hur biståndsbedömningen görs kan också förklara skillnader i konsumtion.

Personal

Personalkostnader står för det största kostnadslaget inom äldreomsorgen. Faktorer som lönenivå, rätt till heltid, kompetensnivå och framförallt personaltäthet, det vill säga antal årsarbetare per brukare, får därför stor betydelse för kostnaden per brukare. Hög personaltäthet kan vara resultatet av ett stort behov hos brukarna men det kan även vara en medveten kvalitetsåtgärning eller resultatet av dålig planering.

Arbetssätt

Skillnaderna i kostnader mellan kommunerna kan bero på olika arbetssätt i fråga om planering, dokumentation, kontinuitet hos brukarna, organisering av kontaktmannaskap och nyckelhantering. En effektiv omsorg förutsätter att personalens tid planeras efter brukarnas behov.

Sammanfattande tabell

I tabell 10 sammanfattas nyckeltalen för alla kommuner som ingår i rapporten. Syftet är att ge en överblick och underlätta analys och jämförelse.

Prestationsnivåer

För att göra det lättare att jämföra kommuner med varandra har olika prestationsnivåer valts. Nivåerna skiljs åt med hjälp av färger. Metoden bygger helt och hållet på en relativ skala.

Ljusblått innebär att kommunens värde på nyckeltalet hör till de 25 procent som har lägst kostnader i förhållande till de andra kommunerna i jämförelsen. Mörkare blå markerar de 25 procent av kommunerna som har de högsta värdena medan mellanblå är den grupp om 50 procent av kommunerna som ligger däremellan. Jämförelserna är relativa och ett ljusblått resultat behöver inte vara bra.

En av fördelarna med den färgsatta jämförelsemodellen är att det är lätt att få en överblick över resultaten. De relativa jämförelserna är också användbara så länge som det inte finns några exakta och överenskomna målvärden för de enskilda nyckeltalen. Det är varje kommuns ansvar att definiera vad den anser vara sin relevanta nivå.

För vissa kommuner saknas en del nyckeltal av olika anledningar, t.ex. att bara nyckeltal för äldreomsorgen är sammanställda, att data saknas eller att insatsen inte utförs.

TABELL 10. Sammanfattande tabell, utfallsår 2013

Utfallsår 2013		Kostnad hemtjänst, egen regi, kr/beviljad timme	Kostnad boende- stöd, egen regi, kr/ timme	Kostnad särskilt boende, egen regi, kr/dygn	Kostnad grupp- boende LSS för vuxna, egen regi, kr/dygn	Kostnad service- bostad LSS för vuxna, egen regi, kr/dygn	Netto- kostnad personlig assistans SFB, egen regi, kr/timme	
Län	Kommun	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	
	Min-max	309-775	266-956	1 408-2 217	1 811-4 078	713-2 591	18-147	
	Ovägt medel	443	464	1 709	2 656	1 444	82	
Norrbottnen	Boden	381	371	1 650	2 392	1 330	96	
V Götaland	Bollebygd	418	**	1 686	4 078	2 063	67	
Skåne	Båstad	447	286	1 872	3 840	1 870	84	
V Götaland	Dals-Ed	509	**	1 927	2 419	1 398	93	
Skåne	Eslöv	489	**	1 592	2 513	1 063	62	
Halland	Falkenberg	558	491	1 604	**	**	**	
Dalarna	Falun	385	**	1 681	**	**	**	
Värmland	Forshaga	448	778	1 830	1 959	**	95	
Dalarna	Gagnef	505	485	2 103	2 180	1 798	**	
V Götaland	*Angered	480	**	1 687	3 139	**	**	
V Götaland	*Askim Frölunda Högsbo	363	**	1 408	2 626	**	**	
V Götaland	*Centrum	402	**	1 482	2 359	**	**	
V Götaland	*Lundby	401	**	1 712	2 861	**	**	
V Götaland	*Majorna-Linné	399	**	1 704	2 021	**	**	
V Götaland	*Norra Hisingen	422	**	1 531	2 416	**	**	
V Götaland	*Västra Göteborg	420	**	1 529	2 829	**	**	
V Götaland	*Västra Hisingen	488	**	1 684	2 764	**	**	
V Götaland	*Örgryte Härlanda	377	**	1 573	2 594	**	**	
V Götaland	*Östra Göteborg	518	**	1 746	2 478	**	**	
V Götaland	Göteborg, totalt	410	**	1 666	2 600	**	**	
Jönköping	Gislaved	508	**	1 821	2 911	1 500	107	
Gotland	Gotland	335	**	1 688	2 086	985	71	
Norrbottnen	Gällivare	541	496	1 846	3 112	2 014	111	
Gävleborg	Gävle	429	373	1 579	2 698	1 104	63	
Värmland	Hammarö	358	780	**	2 524	777	75	
Uppsala	Heby	443	**	1 958	3 421	1 362	73	
Örebro	Hällefors	636	513	1 758	1 875	**	19	
Västernorrland	Härnösand	375	386	1 691	1 811	1 407	**	
V Götaland	Härryda	470	**	1 798	3 770	1 920	116	
Skåne	Hässleholm	406	**	1 571	1 902	1 010	79	
Kalmar	Högsby	484	**	2 059	3 064	**	52	
Kalmar	Kalmar	361	318	2 217	2 852	1 407	89	
Örebro	Karlskoga	366	386	1 789	2 235	773	53	
Blekinge	Karlskrona	336	**	1 706	2 492	1 496	65	
Värmland	Karlstad	458	288	1 490	2 338	1 094	113	
Södermanland	Katrineholm	428	684	1 733	2 650	**	106	
Västernorrland	Kramfors	465	**	1 714	1 852	713	71	
Skåne	Kristianstad	**	313	1 751	2 481	1 333	85	
Örebro	Kumla	**	**	1 662	2 448	**	18	

* Stadsdel i Göteborg ** Värdet saknas

	Kostnad daglig verksamhet LSS, egen regi, kr/dag	Ytterfall ordinärt boende, andel brukare (%)	Ytterfall särskilt boende, andel brukare (%)	Ytterfall insatser inom LSS, andel brukare (%)	Kommun	Kommungrupp
	Kronor	Procent	Procent	Procent		
	137-966	0-4,7	2-70,4	0,9-30,3	Min-max	
	522	2,1	31,7	13,8	Ovägt medel	
	322	2,7	28,2	12,5	Boden	Kommuner i glesbefolkad region
	784	0,0	24,7	15,2	Bollebygd	Förortskommuner till storstäderna
	336	0,3	60,0	8,7	Båstad	Turism- och besöksnäringkommuner
	406	2,7	52,3	10,0	Dals-Ed	Glesbygdkommuner
	358	0,7	12,4	5,4	Eslöv	Förortskommuner till större städer
	**	1,4	20,7	5,0	Falkenberg	Kommuner i tätbefolkad region
	**	**	**	**	Falun	Större städer
	510	3,6	55,3	8,6	Forshaga	Förortskommuner till större städer
	433	2,4	57,3	1,2	Gagnef	Pendlingskommuner
	555	1,8	21,0	11,0	*Angered	Storstäder
	895	1,2	4,3	25,0	*Askim Frölunda Högsbo	Storstäder
	424	2,0	12,9	13,0	*Centrum	Storstäder
	641	2,0	26,0	13,0	*Lundby	Storstäder
	651	1,4	25,2	12,0	*Majorna-Linné	Storstäder
	656	2,2	14,5	**	*Norra Hisingen	Storstäder
	966	1,7	22,7	20,0	*Västra Göteborg	Storstäder
	836	2,1	28,6	14,0	*Västra Hisingen	Storstäder
	850	1,5	15,0	16,0	*Örgryte Härlanda	Storstäder
	500	3,8	27,0	10,0	*Östra Göteborg	Storstäder
	675	2,0	19,7	15,0	Göteborg, totalt	Storstäder
	588	0,4	41,9	17,6	Gislaved	Varuproducerande kommuner
	329	1,0	27,0	6,3	Gotland	Turism- och besöksnäringkommuner
	797	3,5	55,4	26,8	Gällivare	Varuproducerande kommuner
	**	2,3	17,1	10,1	Gävle	Större städer
	542	1,6	58,4	17,6	Hammarö	Förortskommuner till större städer
	613	0,5	39,0	13,2	Heby	Pendlingskommuner
	456	1,6	70,4	13,1	Hällefors	Kommuner i tätbefolkad region
	375	2,9	47,8	0,9	Härnösand	Kommuner i glesbefolkad region
	878	1,6	33,3	17,5	Härryda	Förortskommuner till storstäderna
	343	1,4	6,8	4,5	Hässleholm	Större städer
	455	1,9	68,0	24,6	Högsby	Pendlingskommuner
	498	2,8	40,4	20,0	Kalmar	Större städer
	344	3,7	50,3	7,9	Karlskoga	Varuproducerande kommuner
	625	3,0	32,3	18,8	Karlskrona	Större städer
	417	**	**	**	Karlstad	Större städer
	433	2,3	30,6	16,6	Katrineholm	Kommuner i tätbefolkad region
	340	1,9	36,4	5,5	Kramfors	Kommuner i glesbefolkad region
	459	4,4	39,9	10,5	Kristianstad	Större städer
	409	1,6	20,6	15,8	Kumla	Förortskommuner till större städer

Utfallsår 2013		Kostnad hemtjänst, egen regi, kr/beviljad timme	Kostnad boende- stöd, egen regi, kr/ timme	Kostnad särskilt boende, egen regi, kr/dygn	Kostnad grupp- boende LSS för vuxna, egen regi, kr/dygn	Kostnad service- bostad LSS för vuxna, egen regi, kr/dygn	Netto- kostnad personlig assistans SFB, egen regi, kr/timme
Län	Kommun	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
	Min-max	309-775	266-956	1 408-2 217	1 811-4 078	713-2 591	18-147
	Ovägt medel	443	464	1 709	2 656	1 444	82
Halland	Kungsbacka	409	534	1 795	2 806	2 000	119
V Götaland	Kungälv	**	381	**	2 874	1 613	94
Halland	Laholm	338	323	1 421	2 617	2 591	142
Örebro	Lekeberg	775	**	1 676	2 574	1 698	66
Dalarna	Leksand	655	787	1 776	2 948	1 778	128
Gävleborg	Ljusdal	496	**	1 713	2 578	1 231	78
Dalarna	Ludvika	504	**	1 996	2 869	950	107
Norrbottnen	Luleå	452	338	1 612	2 686	2 017	82
V Götaland	Mellerud	448	377	1 639	2 818	1 361	62
Dalarna	Mora	**	392	1 707	2 463	1 196	**
Jönköping	Mullsjö	376	327	1 641	2 852	2 032	82
V Götaland	Munkedal	494	490	1 744	2 858	1 699	107
Kalmar	Nybro	450	520	1 528	2 367	1 226	133
Gävleborg	Ockelbo	518	488	1 596	2 791	**	76
V Götaland	Orust	370	445	2 009	2 884	1 250	60
Kalmar	Oskarshamn	379	342	2 046	2 832	804	73
Norrbottnen	Pajala	509	**	1 742	2 702	1 374	77
Blekinge	Ronneby	390	**	1 593	**	**	**
Skåne	Simrishamn	**	595	**	2 895	1 773	44
Värmland	Säffle	479	956	1 772	2 675	**	90
Uppsala	Tierp	417	374	1 496	2 677	831	40
V Götaland	Uddevalla	387	376	1 889	2 376	1 216	46
V Götaland	Ulricehamn	591	550	1 577	2 273	1 079	77
Dalarna	Vansbro	457	266	1 663	**	**	56
V Götaland	Vara	444	440	1 593	2 825	1 065	115
Halland	Varberg	388	296	1 554	2 379	1 032	52
Västerbotten	Vindeln	445	412	2 161	2 966	**	**
V Götaland	Vårgårda	485	503	1 663	4 004	2 481	45
Kronoberg	Växjö	309	560	1 611	2 452	1 168	90
Kronoberg	Älmhult	420	402	1 700	2 754	1 815	**
Uppsala	Älvkarleby	379	292	1 434	2 699	2 069	106
Norrbottnen	Älvsbyn	366	917	1 700	1 977	1 002	67
Skåne	Ängelholm	**	459	**	2 124	1 268	59
V Götaland	Öckerö	349	**	1 539	2 626	2 206	147
Örebro	Örebro	455	**	1 768	2 659	1 743	94
Jämtland	Östersund	431	323	1 481	3 140	1 128	111

* Stadsdel i Göteborg ** Värdet saknas

Kostnad daglig verksamhet LSS, egen regi, kr/dag	Ytterfall ordinärt boende, andel brukare (%)	Ytterfall särskilt boende, andel brukare (%)	Ytterfall insatser inom LSS, andel brukare (%)	Kommungruppering enligt SKL	
Kronor	Procent	Procent	Procent	Kommun	Kommungrupp
137-966	0-4,7	2-70,4	0,9-30,3	Min-max	
522	2,1	31,7	13,8	Ovägt medel	
725	4,7	25,5	22,1	Kungsbacka	Förortskommuner till storstäderna
617	**	**	19,1	Kungälv	Förortskommuner till storstäderna
526	1,1	3,8	16,9	Laholm	Kommuner i tätbefolkad region
955	0,9	60,7	7,0	Lekeberg	Förortskommuner till större städer
790	3,0	26,8	25,0	Leksand	Kommuner i tätbefolkad region
766	1,7	32,5	15,6	Ljusdal	Glesbygdkommuner
403	1,1	38,6	18,2	Ludvika	Varuproducerande kommuner
474	2,3	16,5	17,2	Luleå	Större städer
404	1,9	24,9	16,7	Mellerud	Kommuner i tätbefolkad region
256	**	25,7	10,2	Mora	Kommuner i glesbefolkad region
345	2,0	21,3	16,4	Mullsjö	Pendlingskommuner
541	1,6	45,0	23,9	Munkedal	Pendlingskommuner
442	2,6	18,3	14,3	Nybro	Varuproducerande kommuner
229	3,0	2,0	6,6	Ockelbo	Pendlingskommuner
704	3,3	60,3	30,3	Orust	Pendlingskommuner
537	3,4	54,2	15,9	Oskarshamn	Varuproducerande kommuner
389	3,6	42,1	9,3	Pajala	Glesbygdkommuner
**	2,4	26,9	**	Ronneby	Kommuner i tätbefolkad region
480	**	**	12,7	Simrishamn	Kommuner i tätbefolkad region
528	2,0	32,9	21,3	Säffle	Kommuner i tätbefolkad region
308	1,1	14,1	10,5	Tierp	Varuproducerande kommuner
558	2,3	41,9	14,5	Uddevalla	Större städer
489	1,8	24,4	11,8	Ulricehamn	Kommuner i tätbefolkad region
616	2,7	23,8	9,8	Vansbro	Glesbygdkommuner
137	1,7	26,2	12,4	Vara	Varuproducerande kommuner
389	1,3	7,0	11,7	Varberg	Större städer
705	1,2	51,7	17,9	Vindeln	Glesbygdkommuner
543	2,2	19,7	13,9	Vårgårda	Pendlingskommuner
520	2,6	31,0	14,7	Växjö	Större städer
441	2,2	33,9	7,4	Älmhult	Kommuner i tätbefolkad region
221	2,0	12,4	9,5	Älvkarleby	Förortskommuner till större städer
183	2,3	47,9	4,4	Älvsbyn	Kommuner i glesbefolkad region
402	**	**	8,4	Ängelholm	Pendlingskommuner
826	**	**	**	Öckerö	Förortskommuner till storstäderna
540	3,8	41,4	17,7	Örebro	Större städer
343	3,0	9,1	18,3	Östersund	Större städer

Analys av KPB-data

Det finns idag ett stort antal nyckeltal som mäter kostnader och kvalitet inom omsorgen om äldre. För att få en helhetsbild och bättre förståelse vid analyser av data från KPB bör flera datakällor tas med. Den stora mängden data gör dock att det kan vara svårt att få den överblick som krävs och en analys kan vid första anblicken verka komplicerad. Därför introduceras här några verktyg som SKL har tagit fram för att stödja kommunerna i analysarbetet. Verktygen finns att ladda ner på www.skl.se/kpb.

Kvalitetssäkring och analyser måste prioriteras

Kommunens KPB-material innehåller en stor mängd data och möjliggör flera olika användningsområden. För att arbetet med KPB ska bli framgångsrikt krävs att kommunen avsätter tid och resurser för kvalitetsgranskning. Innan uppgifterna används som underlag för beslut bör de kvalitetssäkras och analyseras. I de kommuner som med framgång använder data från KPB finns i regel en beställare (ofta chef) och en ansvarig (ofta ekonom). När olika kompetenser och erfarenheter finns representerade blir oftast analyserna av högre kvalitet. Under arbetets gång kan det också bli aktuellt att stämna av med en bredare grupp i kommunen som representerar ekonomi och verksamhet. Det är viktigt att analysen kopplas till uppgifter om kvalitet och resultat.

SKL:s analyshandbok för Öppna jämförelser socialtjänst beskriver vad man bör tänka på vid en analys: <http://www.skl.se/ekonomijuridikstatistik/statistiknyckeltaljamforelser/oppnajamforelser/handbokoppnajamforelser-socialtjanst.1154.html>.

Boxanalyser

SKL har under de senaste åren utvecklat ett stöd för att hjälpa till att sortera i den stora mängd nyckeltal som finns inom äldreomsorgen, en boxanalys. Boxanalysen ger en överblick av de indikatorer som är relevanta vid en analys av verksamheten. Utöver indikatorer från KPB bör även annan befintlig statistik, t.ex. Öppna jämförelser och räkenskapsammandraget, analyseras för en helhetsbild av resultatet för verksamheten. Indikatorerna delas in i analysområden för att sättas in i rätt sammanhang och för att man ska kunna ställa rätt frågor till analysen.

I boxanalysen stoppar kommunen själv in alla nyckeltal för äldreomsorg, efter en särskild mall. Nyckeltalen grupperas efter vad de mäter. Ett exempel är kostnad per invånare som ger en indikation på verksamhetens omfattning. Ett annat är kronor per dygn som mer indikerar vilken produktivitet man har i verksamheten. Mallen ger på detta sätt ett stöd i hur nyckeltalen ska tolkas och användas i analysen. Dessutom färgläggs nyckeltalen för att kommunen samtidigt ska få en känsla för hur man ligger till i en jämförelse med andra.

I figur 11 illustreras hur en bild från boxanalysen kan se ut. Boxanalysen

- › ger en överblick av de indikatorer som är relevanta vid en analys av kostnader inom äldreomsorgen
- › strukturerar indikatorer i olika analysområden
- › hjälper till att hitta förbättringsområden
- › hjälper till att ställa rätt frågor till indikatorerna

Det pågår en utveckling av liknande analyser inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning. En egen boxanalys kommer att publiceras på www.skl.se/kpb vid årsskiftet 2014/2015.

SKL fortsätter att erbjuda utbildningar i boxanalysen så håll utkik på www.skl.se/kpb för mer information.

Effektivitetsanalyser

Genom att mäta och analysera effektivitet får kommunen en uppfattning om vilket resultat den får för de pengar som läggs på verksamheten.

Våren 2014 anordnade SKL ett seminarium med ett antal kommuner som hade analyserat effektiviteten inom hemtjänst och/eller särskilt boende. Kommunerna fick under seminariet möjlighet att jämföra sina resultat med varandra och utbyta erfarenheter. Jämförelserna visade stor spridning mellan enheter både i kostnader och i brukarupplevd kvalitet.

FIGUR 11. Exempel på boxanalys

Även i början av 2015 kommer ett seminarium om effektivitet att genomföras för de kommuner som är intresserade av att analysera kostnader och kvalitet på enhetsnivå inom äldreomsorgen. Inbjudan kommer att läggas på www.skl.se/kpb.

Under 2013 gjorde SKL en studie för att utreda vilka faktorer som kan förklara spridningen och identifiera vad som kännetecknar de enheter som enligt studien är mest effektiva. Studien byggde på intervjuer och statistiska körningar. Erfarenheter från arbetet har sammanfattats i ett dokument, Effektduken.

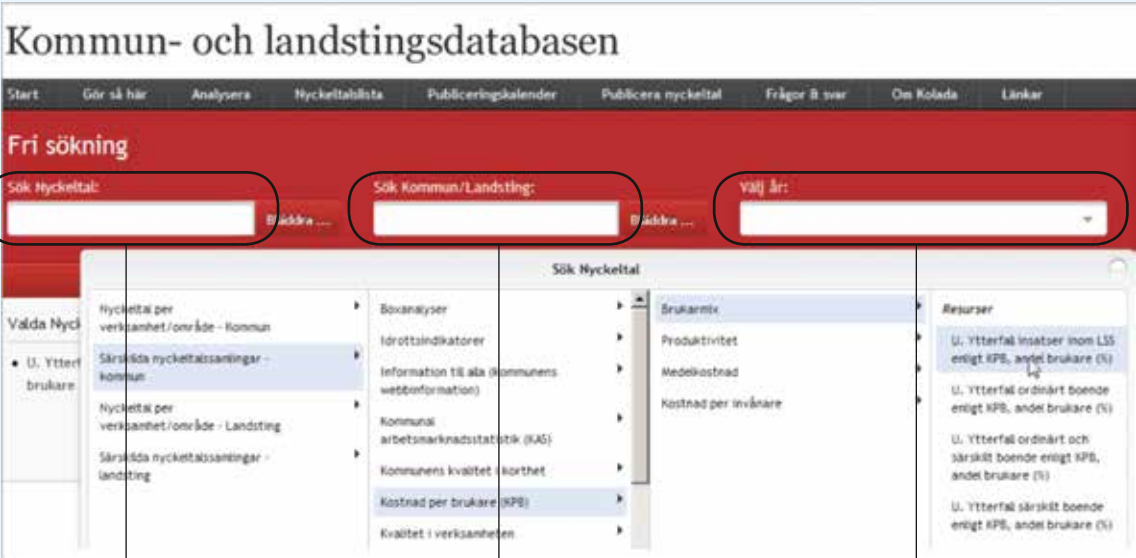

Egna jämförelser med hjälp av Kolada

FIGUR 12. Fri sökning i Kolada

Gå in på www.kolada.se

1. Klicka på knappen Fri sökning mitt på sidan. Här måste du göra tre val: nyckeltal, kommun och år.

The screenshot shows the 'Fri sökning' (Free search) section of the Kolada website. It features three input fields: 'Sök Nyckeltal:' (Search Key Figure), 'Sök Kommun/Landsting:' (Search Municipality/County), and 'Välj år:' (Select Year). Each field has a 'Bläddra...' (Scroll) button to the right. Below these fields is a search results area with a tree view of categories and a list of resources.

a) Sök nyckeltal genom att skriva in sökord i sökfältet för nyckeltal, eller sök dig fram via Bläddra > Särskilda nyckeltalsamlingar kommun > Kostnad per brukare (KPB). Lägg till nyckeltal i ditt urval genom att klicka på nyckeltalsnamnet.

b) Sök kommun genom att skriva in namnet i sökfältet eller via knappen "Bläddra..." till höger om sökfältet. Lägg till kommunen i ditt urval genom att trycka på Enter eller genom att klicka på namnet.

c) De senaste åren är förvalda. För att ändra årtal, skriv önskad årtalsserie (till exempel 2009-2012) i sökfältet och tryck på Enter.

FIGUR 13. Tabeller, diagram och export från Kolada

2. Verkställ! Du får först se dina data i en tabell. Du kan ändra inställningar för tabellen, eller välja att visa diagram.

The screenshot shows the Kolada web application interface. At the top, there is a navigation bar with links: Start, Gör så här, Analysera, Nyckeltalslista, Publiceringskalender, Publicera nyckeltal, and Frågor & svar. Below this is a red header area with the title "Fri sökning". There are three search input fields: "Sök Nyckeltal:", "Sök Kommun/Landsting:" (with a dropdown menu showing "Borlänge"), and "Välj år:". Below the search fields are buttons for "Alla val", "Färdiga presentationer", and "Fok".

Below the search area is a settings panel with three sections: "Visat värde", "Medelvärden", and "Sortering".

- Visat värde:**
  - Värde
  - Index (ovägt riket+100)
  - Ranking
  - Index (baskår+100)
- Medelvärden:**
  - Alla kommuner/landsting, ovägt medel
  - Alla kommuner/landsting, vägt medel
  - Valda kommuner/landsting, ovägt medel
  - Valda kommuner/landsting, vägt medel
- Sortering:**
  - Nyckeltalsnamn
  - Kommun/landsting
  - Värde
  - Falande

At the bottom of the settings panel, there is a "Värde" section containing a table with the following data:

		2008	2009	2010
U. Kostnad boendestöd enligt KPB, egen regi, kr /timme	Borlänge		514	370
U. Kostnad boendestöd enligt KPB, kr/brukare 0-64 år	Borlänge			176 395
U. Kostnad insatser i ordinärt boende till personer 65+ enligt KPB, kr /invånare	Borlänge			22 910
U. Ytterfall insatser inom LSS enligt KPB, andel brukare (%)	Borlänge	7,9	12,2	12,5

3. Du kan sedan exportera tabell och diagram till Excel, presentationer eller dokument.

Kolada ger möjlighet till ett stort antal analyser och jämförelser. Om du vill veta mer eller behöver hjälp med hur du använder databasen kontakta Rådet för kommunala analyser (RKA) på rka@rka.nu eller telefon 08-452 71 51.

Indikatorer KPB

TABELL 11 A. Sammanfattande nyckeltal

Nyckeltalsnamn	Redovisas i rapporten	Definition	Nyckeltalskod
Kostnad insatser inom SoL/HSL enligt KPB, kr/brukare		Medelkostnad för brukare med insatser i ordinärt och särskilt boende enligt SoL/HSL i kommunen. Egen och annan regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U26014
Ytterfall inom SoL/HSL enligt KPB, andel brukare (%)		Procentandel brukare inom ordinärt och särskilt boende med insatser enligt SoL/HSL med en årskostnad överstigande 600 000 kr. Egen och annan regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U20009

TABELL 11 B. Ordinärt boende

Nyckeltalsnamn	Redovisas i rapporten	Definition	Nyckeltalskod
Kostnad per beviljad hemtjänsttimme	Tabell 1, 10, figur 6	Kostnad per beviljad hemtjänsttimme. Egen regi. Anhörigstöd ingår. Boendestöd ingår ej. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U21003
Kostnad per utförd hemtjänsttimme	Tabell 2	Kostnad per utförd hemtjänsttimme. Egen regi. Boendestöd ingår ej. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U21004
Kronor per timme med boendestöd	Tabell 3, 10	Kostnad beviljad timme med boendestöd. Egen regi. Brukare 0-64 år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U26012
Ytterfall ordinärt boende	Tabell 1, 10	Procentandel brukare inom ordinärt boende med insatser enligt SoL/HSL med en årskostnad överstigande 600 000 kr. Egen och annan regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U21002
Kostnad boendestöd, kr/brukare		Medelkostnad för brukare i kommunen med boendestöd. Egen och annan regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U25009
Hemtjänsttimmar, antal timmar/invånare 80+		Antal hemtjänsttimmar per invånare 80 år och äldre. Egen och annan regi. Anhörigstöd ingår, boendestöd ingår ej. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U21014

TABELL 11 C. Särskilt boende

Nyckeltalsnamn	Redovisas i rapporten	Definition	Nyckeltalskod
Dygnskostnad särskilt boende	Tabell 4, 10, figur 7	Kostnad per dygn inom särskilt boende enligt SoL/HSL. Egen regi. Boende för psykiskt funktionshindrade och boende utan heldygnsomsorg (servicehus) ingår ej. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U23004
Ytterfall särskilt boende	Tabell 4, 10, figur 7	Procentandel brukare inom särskilt boende med insatser enligt SoL/HSL med en årskostnad överstigande 600 000 kr. Egen och annan regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U23003
Kostnad korttidsboende ordinärt boende, kr/dygn		Kostnad per dygn inom korttidsboende inom ordinärt boende. Inklusivt rehabilitering och växelvård. Exklusivt dygn för utskrivningsklara. Egen regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U21005
Beläggning	Tabell 4	Andel boendedygn inom särskilt boende som varit utnyttjade under ett helår. Egen regi. Boende för psykiskt funktionshindrade och boende utan heldygnsomsorg (servicehus) ingår ej. Egen regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U23801
Omsättning	Tabell 4	Antal personer per plats inom särskilt boende under ett helår. Egen regi. Boende för psykiskt funktionshindrade och boende utan heldygnsomsorg (servicehus) ingår ej. Egen regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U23802
Kostnad särskilt boende, kr/plats		Kostnad per plats inom särskilt boende enligt SoL/HSL. Egen regi. Boende för psykiskt funktionshindrade och boende utan heldygnsomsorg (servicehus) ingår ej. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U23006
Antal dygn inom särskilt boende	Figur 5	Antal dygn inom särskilt boende enligt SoL/HSL per invånare 80 år och äldre. Egen och annan regi. Boende för psykiskt funktionshindrade och boende utan heldygnsomsorg (servicehus) ingår ej. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U23005

TABELL 11 D. LSS

Nyckeltalsnamn	Redovisas i rapporten	Definition	Nyckeltalskod
Kostnad per dygn i gruppboende för vuxna, enligt LSS	Tabell 5, 10, figur 10	Kostnad per dygn i gruppboende LSS för vuxna. Boende för barn, serviceboende och annan särskilt anpassat boende ingår ej. Egen regi. Samtliga brukare 18-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28030
Kostnad korttidsvistelse enligt LSS, egen regi, kr/dag med beslut		Kostnad per dag med beslut med korttidsvistelse enligt LSS. Egen regi. Samtliga brukare 18-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28020
Kostnad gruppboende LSS för personer 65 år och äldre, egen regi, kr/invånare		Kostnad per invånare för gruppboende LSS för personer 65 år och äldre. Serviceboende och annan särskilt anpassat boende ingår ej. Egen regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28021
Kostnad boende psykiskt funktionshindrade, egen regi, kr/dygn		Kronor per dygn boende psykiskt funktionshindrade, serviceboende ingår ej. Egen regi. Samtliga brukare 18-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U25011

Tabellen fortsätter på nästa sida

Nyckeltalsnamn	Redovisas i rapporten	Definition	Nyckeltalskod
Nettotimkostnad för personlig assistans, enligt SFB	Tabell 7, 10	Kostnad per timme för personlig assistans enligt SFB efter avdrag för ersättning från Försäkringskassan. Egen regi. Inkluderar kostnader för de första 20 timmarna. Samtliga brukare 0-w år i egen regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U25005
Kostnad personlig assistans SFB brutto, kr/timme		Kostnad per timme för personlig assistans enligt SFB innan avdrag för ersättning från Försäkringskassan. Egen regi. Inkluderar kostnader för de första 20 timmarna. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U25012
Kostnad per dag med beslut om daglig verksamhet, enligt LSS	Tabell 8	Kostnad per dag med beslut i daglig verksamhet LSS. Egen regi. Samtliga brukare 18-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28031
Kostnad per dygn i servicebostad för vuxna, enligt LSS	Tabell 6	Kostnad per dag i servicebostad LSS. Egen regi. Samtliga brukare 18-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28032
Ytterfall inom LSS	Tabell 9	Procentandel brukare med LSS-insatser med en årskostnad överstigande 1 000 000 kr. Avser samtliga insatser enligt LSS. Egen och annan regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28029
Kostnad insatser inom LSS enligt KPB, kr/brukare		Medelkostnad för brukare med insatser inom LSS i kommunen. Egen och annan regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28033
Kostnad insatser inom SoL för funktionshindrade, andel av total kostnad (%)		Kostnad för insatser inom SoL till funktionshindrade under 65 år, andel av total kostnad för insatser till funktionshindrade enligt SoL, LSS och personlig assistans SFB. Egen och annan regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U26015
Kostnad personlig assistans SFB, andel av total kostnad inom LSS och SFB (%)	Figur 8	Procentandel av totala kostnader inom LSS och personlig assistans SFB. Egen och annan regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U25010
Kostnad personlig assistans LSS, andel av total kostnad inom LSS och SFB (%)	Figur 8	Procentandel av totala kostnader inom LSS och personlig assistans SFB. Egen och annan regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28055
Kostnad gruppbofastad LSS, andel av total kostnad inom LSS och SFB (%)	Figur 8	Procentandel av totala kostnader inom LSS och personlig assistans SFB. Egen och annan regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28056
Kostnad servicebostad LSS, andel av total kostnad inom LSS och SFB (%)	Figur 8	Procentandel av totala kostnader inom LSS och personlig assistans SFB. Egen och annan regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28057
Kostnad daglig verksamhet LSS, andel av total kostnad inom LSS och SFB (%)	Figur 8	Procentandel av totala kostnader inom LSS och personlig assistans SFB. Egen och annan regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28058
Kostnad övriga insatser LSS, andel av total kostnad inom LSS och SFB (%)	Figur 8	Procentandel av totala kostnader inom LSS och personlig assistans SFB. Egen och annan regi. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U25013
Kostnad personlig assistans LSS, kr/timme		Kostnad per timme för personlig assistans enligt LSS. Egen regi. Inkluderar kostnader för de första 20 timmarna. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28059
Kostnad personlig assistans LSS, kr/brukare		Medelkostnad för brukare med personlig assistans LSS. Egen och annan regi. Samtliga brukare 0-w år. Beräkning enligt metoden kostnad per brukare (KPB). Källa: Egen uppgift från kommunen.	U28060

Kostnad per brukare

Vård och omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning – 2014

Kostnad per brukare (KPB) är en metod för att beräkna kommunens kostnader för olika insatser och hur dessa insatser kan knytas till den enskilda brukaren. Genom att KPB bygger på aidentifierade individdata kan kostnaden för vård och service för olika typer av brukare sammanställas och utgöra grund för uppföljning ur olika perspektiv.

Syftet med denna rapport är att presentera jämförelser mellan de kommuner som använder KPB. Syftet är också att visa exempel som kan vara användbara för ett bättre underlag till verksamhetsuppföljning, förbättringsarbete och resursfördelning i den egna kommunen.